

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2021

AFRIKAANS HUISTAAL V2

PUNTE: 80

TYD: 2½ uur

Hierdie vraestel bestaan uit 26 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Lees die volgende instruksies noukeurig deur voordat jy die vraestel beantwoord.
2. Moenie probeer om die hele vraestel deur te lees nie. Raadpleeg die inhoudsopgawe op bladsy 4 en merk die vraagnommers van die letterkundetekste wat jy in die klas bestudeer het. Lees daarna die vrae oor die tekste wat jy gedoen het en kies die soort vraag wat jy wil beantwoord.
3. Die vraestel bestaan uit DRIE afdelings:

AFDELING A: Gedigte (30)

AFDELING B: Prosa (25)

AFDELING C: Drama (25)

4. Beantwoord VYF vrae in totaal: DRIE uit AFDELING A, EEN uit AFDELING B en EEN uit AFDELING C.

AFDELING A: GEDIGTE

Gesiene gedigte – Beantwoord TWEE vrae.

Ongesiene gedig – Beantwoord die VERPLIGTE vraag

AFDELING B: ROMAN

Beantwoord EEN vraag.

AFDELING C: DRAMA

Beantwoord EEN vraag.

5. KEUSE VAN VRAE BY AFDELING B (ROMAN) EN AFDELING C (DRAMA)
 - Beantwoord SLEGS die vrae van die prosa en drama wat jy bestudeer het.
 - Beantwoord EEN OPSTELVRAAG en EEN KONTEKSTUELE VRAAG.
 - Indien jy die opstelvraag in AFDELING B beantwoord, moet jy die kontekstuele vraag van AFDELING C beantwoord. Indien jy die kontekstuele vraag in AFDELING B beantwoord, moet jy die opstelvraag in AFDELING C beantwoord. Gebruik die kontrolelys om jou met jou keuses te help.
6. LENGTE VAN ANTWOORDE
 - Die lengte van die opstel vir die gedig is 250–300 woorde.
 - Die lengte van die opstel vir die roman en drama is 400–450 woorde elk.
 - Die lengte van die antwoorde van die kontekstuele vrae word deur die puntetoekenning van elke vraag bepaal. Beantwoord die vrae bondig en relevant.
7. Volg die opdragte aan die begin van elke afdeling noukeurig.
8. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.

9. Beantwoord ELKE afdeling op 'n NUWE bladsy.
10. Voorgestelde tydsindeling:
 - AFDELING A: ongeveer 40 minute
 - AFDELING B: ongeveer 55 minute
 - AFDELING C: ongeveer 55 minute
11. Skryf netjies en leesbaar.

INHOUDSOPGAWE

AFDELING A: GEDIGTE			
Voorgeskrewe gedigte: Beantwoord ENIGE TWEE vrae.			
VRAAGNOMMER	VRAAG	PUNTE	BLADSY
1. "Vincent van Gogh"	Opstelvraag	10	6
2. "Die sagte sprong"	Kontekstuele vraag	10	7
3. "oupa Thomas Daniel Granfield"	Kontekstuele vraag	10	8
4. "eerste worp"	Kontekstuele vraag	10	10
	EN		
Ongesiene gedig: Verplichtend			
5. "as die son sy ray bans nader trek"	Kontekstuele vraag	10	11
AFDELING B: ROMAN			
Beantwoord EEN vraag.*			
6. <i>Die kwart-voor-sewe-lilie</i>	Opstelvraag	25	12
7. <i>Die kwart-voor-sewe-lilie</i>	Kontekstuele vraag	25	12
8. <i>Manaka Plek van die Horings</i>	Opstelvraag	25	14
9. <i>Manaka Plek van die Horings</i>	Kontekstuele vraag	25	14
10. <i>Vatmaar</i>	Opstelvraag	25	16
11. <i>Vatmaar</i>	Kontekstuele vraag	25	16
12. <i>onderwêreld</i>	Opstelvraag	25	18
13. <i>onderwêreld</i>	Kontekstuele vraag	25	18
AFDELING C: DRAMA			
Beantwoord EEN vraag.*			
14. <i>Krismis van Map Joacobs</i>	Opstelvraag	25	21
15. <i>Krismis van Map Jacobs</i>	Kontekstuele vraag	25	21
16. <i>Mis</i>	Opstelvraag	25	24
17. <i>Mis</i>	Kontekstuele vraag	25	24
*LET WEL: Beantwoord EEN OPSTELVRAAG en EEN KONTEKSTUELE VRAAG in AFDELING B en AFDELING C onderskeidelik. Jy mag NIE TWEE opstelvrae of TWEE kontekstuele vrae beantwoord NIE.			

KONTROLELYS

Gebruik die kontrolelys hieronder om te kontroleer of jy die korrekte getal vrae beantwoord het.

AFDELING	VRAAG-NOMMER	GETAL VRAE BEANTWOORD	MERK ✓
A: Gedigte (Voorgeskrewe gedigte)	1–4	2	
A: Gedigte (Ongesiene gedig)	5	1	
B: Roman (Opstel of kontekstueel)	6–13	1	
C: Drama (Opstel of kontekstueel)	14–17	1	
LET WEL: Beantwoord EEN OPSTELVRAAG en EEN KONTEKSTUELE VRAAG uit AFDELING B en AFDELING C onderskeidelik.			

AFDELING A: GEDIGTE**VOORGESKREWE GEDIGTE**

Beantwoord ENIGE TWEE vrae.

VRAAG 1: OPSTELVRAAG

Lees die gedig hieronder en beantwoord dan die vraag wat volg.

Vincent van Gogh – D.J. Opperman

- 1 Jy het as 'n miskende
- 2 heilige vergeefs geveg teen die ellende
- 3 en die onreg in die krotte van die myn,
- 4 in agterbuurte en op landerye; slegs die pyn
- 5 en skriklike stryd van God
- 6 leer ken, wat mens en boom verknot
- 7 in Sy kramptrekke; maar eers toe jy die koringgerwe
- 8 In aanbidding van die son kon verwe,
- 9 boere, wasvrouens en gepynigde gesigte,
- 10 die kantelende landskap in die snelle ligte
- 11 geel en groen en blou – alles met koorsige gevele
- 12 tot branding van die skone kon verwek,
- 13 toe is Sy hartstog eers in jou volbring
- 14 soos groen sipresse tot 'n vlam verwring.

[Bron: *Heilige beeste*, 1947]

Die kernfrases **“heilige vergeefs geveg”** en **“hartstog eers in jou volbring”** staan in kontras met mekaar. Verduidelik hoe hierdie frases Van Gogh se stryd beklemtoon en hoe hy uiteindelik sy goddelike roeping aanvaar.

Bespreek hierdie stelling in 'n opstel van 250–300 woorde.

[10]

VRAAG 2: KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die gedig hieronder en beantwoord dan die vrae wat volg.

Die sagte sprong – Sheila Cussons

- 1 Dit kom wanneer dit nie verwag
- 2 word nie: 'n aanraking van die verstand
- 3 lig soos 'n veer, vlugtig maar presies
- 4 en jy dink as sy ligtheid so is, so potent
- 5 dat die aandag nog lank daarna
- 6 die indruk behou, hoe moet sy vasvat wees?
- 7 : Dit kom wanneer dit **nie verwag**
- 8 word nie: iets wat die bewussyn tot
- 9 in die lewe tref, iets soos 'n sagte sprong –
- 10 vreugde, verbasing, vreugde, herkenning:
- 11 hoe moet sy vasvat wees?

[Uit *Die sagte sprong*, 1979]

- 2.1 Verduidelik die beeldspraak wat in die titel voorkom en benoem die halfrym. (2)
- 2.2 Gee een woord om versreël 1 saam te vat. (1)
- 2.3 Herlees versreëls 2 en 7.
 - 2.3.1 Hoe verskil die aard van die beleving wat in versreëls 2 en 7 volg? (2)
 - 2.3.2 Hoe word die beleving by beide reëls uitgelig? (1)
- 2.4 Evalueer die gepastheid van die beeldspraak in versreël 3. (2)
- 2.5 Is dit korrek om te sê dat die vetgedrukte leesteken en woorde in versreël 7 by mekaar aansluit? Motiveer jou antwoord. (1)
- 2.6 Watter ooreenkoms is daar tussen versreëls 6 en 11? (1)

[10]

VRAAG 3: KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die gedig hieronder en beantwoord dan die vrae wat volg.

oupa Thomas Daniel Granfield – Ronelda Kamfer**1.**

- 1 dis vandag my oupa Thomas
2 se verjaarsdag
3 dit sou gewees
4 het
5 hy is dood
6 toe ek in matriek was
7 dis al wat ek regtig van
8 matriek kan onthou
- 9 die oggend toe die telefoon lui
10 het my ma nie kom sê nie
11 sy en my pa het opgestaan
12 en is weg hospitaal toe
- 13 al die grootmense, my oupa se kinders en hulle
14 mans en vroue is hospitaal toe
- 15 ek wou saamgaan
16 ek wou net my oupa belowe dat ek
17 okay sou wees
18 dat ek eendag 'n boek gaan skryf
19 en hom nooit sal vergeet nie
20 en dat ek die liefste vir hom was
- 21 my ma het 'n paar uur later
22 gebel om te sê dat ek vir my en my suster moet kos maak
23 sy het niks gesê van my oupa nie
24 haar woorde het soos vlermuise om my gevlieg
- 25 ek het gewag vir iets
26 vir Pappa is dood
27 of dis verby of hy's oorlede
28 maar sy't aanhou praat oor kos
29 toe ek haar uiteindelik stop en vra
30 het die vlermuise aanhou vlieg
- 31 "ja, vroeg vi-oggend"

2.

- 32 Die swaarste vir my was nie dat my oupa dood was nie
33 maar
34 dat die aarde aanhou draai het
35 dat ek aanhou leef het
36 dat alles wat verkeerd was nogsteeds verkeerd is

37 dat ek kon slaap en wakker word
 38 matriek slaag en aan 'n toekoms kon dink
 39 die ergste van alles was dat ek alles kon doen wat
 40 ek moes doen
 41 en al wat ek regtig wou doen was om te huil
 42 ek wou dae aaneen huil
 43 ek wou sy leeftyd uithuil
 44 ek wou huil vir wie hy was en vir wie hy kon wees
 45 ek wou huil oor die onregverdigheid
 46 en ek wou huil omdat hy regtig lief was vir my
 47 en omdat ek geweet het dat hy lief was vir my

[Uit *grond/Santekraam*, 2011]

- 3.1 Lees die titel van die gedig en die eerste strofe. Wat dink jy het aanleiding tot die skryf van die gedig gegee? (1)
- 3.2 Waarom is die onthou van oupa Thomas ironies? (1)
- 3.3 Digvorm.
- 3.3.1 Motiveer waarom hierdie gedig juis as 'n elegie bestempel kan word. (2)
- 3.3.2 Dui aan hoe die stemming by dié van 'n elegie aansluit. (1)
- 3.4 Waarom kan die gedig as 'n vrye vers getipeer word, en evalueer waarom hierdie vrye versvorm gepas is as jy na die inhoud van die gedig kyk? (2)
- 3.5 Benoem die beeldspraak in versreël 24. (1)
- 3.6 Dink jy die alleenplasing van strofe 7 is funksioneel? Motiveer jou antwoord. (2)

[10]

VRAAG 4: KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die gedig hieronder en beantwoord dan die vrae wat volg.

eerste worp – T.T. Cloete

- 1 ons het nie ou katedrale en kastele nie,
- 2 geen breë riviere bevaarbaar vir groot skepe nie.
- 3 die min wolke wat ons het, is yl versprei.
- 4 ons het nie groot metropole nie.
- 5 ons is sonder groot donkergroen woude.
- 6 dun is ons geskiedenis met min groot name
- 7 soos beethoven of dante
- 8 of rembrandt of bramante
- 9 ons het min onwerklike sagte drome
- 10 maar ons het uitgestrekte woestyne
- 11 en krom grys bome wat houtbeen vasskop
- 12 in die droë sand en koets teen die son
- 13 ons het baie droë lope
- 14 en oerrivierbeddings met ou inheemse name
- 15 soos gourits en storievertelname soos skrij
- 16 of kameelsleep en lijersdraai
- 17 en baie reste naby die eerste worp
- 18 by wêreldseinde in die suisende stil nag
- 19 hoor jy die jakkalse fossielskreeu
- 20 iewers tussen angstjank en primitiewe spotlag

[Bron: *Uit die hoek van my oog*, 1998]

- 4.1 Word die titel letterlik of figuurlik hier gebruik word? Motiveer jou antwoord. (1)
- 4.2 Waarop konsentreer die spreker in die eerste stof? (1)
- 4.3 Benoem die strofebou van strofe 2 en verduidelik hoe die strofe as eenheid saamgebind word. (2)
- 4.4 Haal 'n voorbeeld van personifikasie uit strofe 4 aan en verduidelik die beeld. (2)
- 4.5 Herlees versreëls 10–18.
 - 4.5.1 Wat is die funksie van die stylfiguur wat herhaaldelik in dié gedeelte van die gedig voorkom? (1)
 - 4.5.2 Benoem die stylfiguur in versreël 18. (1)
 - 4.5.3 Verduidelik hoe die herhaalde stylfiguur van VRAAG 4.5.1 die stylfiguur in versreël 18, van VRAAG 4.5.2 ondersteun. (1)
- 4.6 Watter boodskap het jy as leser in die gedig gekry? (1)

[10]

EN

ONGESIENE GEDIG (VERPLIGTEND)

VRAAG 5: KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die gedig hieronder en beantwoord dan die vrae wat volg.

As die son sy ray bans nader trek – Ernst Grundling

- 1 soms word selfs die son
 2 in sy wentelende braaikokon
 3 moeg vir wat hy op die Aarde sien
 4 as woede en weerlig hom pla ná tien
- 5 tussen kernbomme en kuberkrakers
 6 en vullisdromme en vals orakels*
 7 dwing die mensekinders se lag en huil
 8 die son om agter sy bril te skuil
- 9 by gebrek aan oogklap in sy herd*
 10 die son is nie 'n seerower of perd
 11 besluit hy om die wêreld deur 'n Ray Ban te lees
 12 ('n son wil mos ook in die mode wees!)
- 13 dit doen hy dan vir 'n kwartier of so
 14 en dwing ons om te loer na bo
 15 en verwonderd na die hemele kyk
- 16 om te sien hoe die son agter sy sonbril lyk

*orakels – spreekbuis deur wie gode direk met mense praat

*herd – kudde

[Uit *as die son kom oogknip*]

- 5.1 Lees weer die titel en skryf die drie woorde wat met mekaar verband hou neer. (1)
- 5.2 Benoem die halfrym in versreël 4 en verklaar die funksie daarvan. (2)
- 5.3 Herlees versreëls 5–8.
- 5.3.1 Wat word die strofe wat uit versreëls 5–8 bestaan, genoem? (1)
- 5.3.2 Benoem die beeldspraak wat in dié strofe voorkom. (1)
- 5.3.3 Verklaar die beeldspraak wat in dié strofe voorkom. (1)
- 5.4 Noem EEN van die menslike swakhede wat in strofe 3 aangespreek word. Sou jy sê hierdie is nog aktuele onderwerpe? Motiveer jou antwoord. (2)
- 5.5 Noem die natuurverskynsel wat in versreël 13 plaasvind. (1)
- 5.6 Watter stemming heers in die gedig? (1)

[10]

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: ROMAN

Beantwoord in hierdie afdeling SLEGS EEN vraag oor die roman wat jy bestuur het.

DIE KWART-VOOR-SEWE-LELIE – Eleanor Baker

Beantwoord ÓF VRAAG 6 (opstelvraag) ÓF VRAAG 7 (kontekstuele vraag).

VRAAG 6: DIE KWART-VOOR-SEWE-LELIE – OPSTELVRAAG

Iris se milieu of omstandighede het 'n invloed op die keuses wat sy uitoefen.

Skryf 'n opstel van 400–450 woorde waarin jy dié stelling bespreek.

[25]**VRAAG 7: DIE KWART-VOOR-SEWE-LELIE – KONTEKSTUELE VRAAG**

Lees die uittreksels hieronder aandagtig deur en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS A

1 By die hotel was daar pos. 'n Ander klerk, seker lid van die nagskof, het die
2 koeverte vir my gegee toe ek my sleutel kry.
3 Hy het my skerp aangekyk en ek het gewonder of sy kollega hom omtrent
4 my ingelig het. Daar was 'n brief van Ma en een van Johanna. Ma het ge-
5 lukkig geklink en vertel hoe sy saans Pa se sokkies sit en stop. Verder het
6 klein Johan 'n week by hulle gekuier omdat Hannes eksamen geskryf het,
7 en die kind was vir haar 'n vreugde. Johanna se brief was skerper. Die hitte
8 was verskriklik, my kamer was ontstellend leeg en die klein snotkop dra die
9 huis vol grond. Sy het my gemaan om warm aan te trek alhoewel sy nie kon
10 verstaan hoe enigiemand in Desember kan winter hê nie en dat dit volgens
11 haar swak beplan is omdat almal tog weet dat Julie winter is. Sy het ook die
12 hoop uitgespreek dat ek my hare sal laat kap by een van die haarkappers
13 wat sy op televisie gesien het, want my huidige steil, regaf gesnyde kapsel
14 was nog nooit vir haar mooi nie en gaan Peter verskrik. Sy het haar brief
15 geëindig met die vermaning dat ek versigtig moet wees, nie met vreemde
16 mense moet praat nie en moet lig loop vir die Negers "omdat hulle nie soos
17 ons is nie".

- 7.1 Hoekom bevind Iris haar in 'n hotel? (1)
- 7.2 Wat omtrent Iris kon die ou klerk aan die nuwe een oorgedra het? (1)
- 7.3 Ma en Johanna speel beide 'n rol in Iris se opvoeding. (1)
- 7.3.1 Hoe verskil Ma en Johanna ten opsigte van Iris se opvoeding? (1)
- 7.3.2 Waarom kontrasteer die verteller juis vir Ma met Johanna? (1)
- 7.4 Watter soort verteller tree in die uittreksel op? (1)
- 7.5 Dink jy Johanna se verwysing na Iris se hare (reël 12–15) is regverdig? (3)
Verduidelik of haar verwysing na Iris se hare 'n invloed op die loop van die roman het.

- 7.6 Johanna se slotwoorde in die uittreksel is onwaar. Hoekom? (1)
- 7.7 Iris is met vakansie in dié uittreksel.
- 7.7.1 Waar het sy haar direk voor die uittreksel bevind? (1)
- 7.7.2 Noem TWEE bewyse van hoe die stad waar sy tans is, haar naïwiteit bevestig. (1)
- 7.7.3 Sê watter konflik die ruimte wat in die teks ter sprake is, by Peter veroorsaak. (1)

EN

TEKS B

1 My getroude status het almal gepas. Ma en tant Ans het baie goed
 2 klaargekom en die twee pa's, ná 'n aanvanklike inkennigheid, ook. Peter se
 3 ouers het by Pa op die plaas gaan kuier en Ma is saam om te gaan kyk hoe
 4 dinge daar vorder. Sy het aangenaam verras teruggekeer; dit was blykbaar
 5 nie nodig gewees om haar te skaam nie. Pa se hartbeeshuis is uitgebou tot
 6 'n ordentlike woonhuis met 'n dak, mure, 'n badkamer en kombuis, elektriese
 7 bedrading en deure wat kon sluit en die wilde diere buite hou. Die werf was
 8 afgekamp en die beeskrale nie so na aan die huis dat die vlieë gepla het
 9 nie.
 10 "Ek sou daar kon woon," het sy my vertel. "Polder Twee sal veilig wees."
 11 "Die nijlpaarden vreet blykbaar nie honne op nie," het Johanna uit haar
 12 maag gelag.
 13 "Ma kan nie vir Polder wegvat nie!" het ek gesê.
 14 "Hoekom nie, darling?"
 15 "Wat van my?"
 16 "Jy het mos nou vir Peter."
 17 "Peter is nie 'n hond nie."
 18 "Haai, darling," het sy gesê. "Ek hoop nie so nie."
 19 My skoonouers het 'n keer of twee by ons in die woonstel kom kuier,
 20 maar ...

- 7.8 Iris het aanvanklik glad nie aan trou gedink nie. Wat, dink jy, het haar van besluit laat verander? (1)
- 7.9 Pa se destydse besluit om 'n plaas te koop, het konflik tot gevolg gehad. Hoekom was daar konflik en watter karaktereienskap van Ma word uit dié konflik afgelei? (2)
- 7.10 Waarom kan Johanna se woorde in reël 13 as sarkasties beskou word? (1)
- 7.11 Iris hanteer veranderinge moeilik. Hoe word die stelling in hierdie uittreksel bevestig? (1)
- 7.12 Iris erf Johanna saam met die huis. Noem nog TWEE ander dinge wat Iris deur die loop van die roman geërf het. (2)

- 7.13 Die feit dat Iris se skoonpa ongemaklik voel in haar teenwoordigheid, sluit aan by een van die roman se temas. Noem dié tema. (1)
- 7.14 Wat was Peter se pa se motivering vir die feit dat Iris van sy duiwe moet wegbly? (1)
- 7.15 Is Iris se ingesteldheid teenoor haar skoonpa geregverdig? Motiveer jou antwoord deur na haar skoonpa se optrede te verwys. (2)
- 7.16 Hoe dra die stemming van die aangehaalde gedeelte by tot die roman se sukses? (1)
- [25]**

MANAKA PLEK VAN DIE HORINGS – Pieter Pieterse

Beantwoord ÓF VRAAG 8 (opstelvraag) ÓF VRAAG 9 (kontekstuele vraag).

VRAAG 8: MANAKA PLEK VAN DIE HORINGS – OPSTELVRAAG

Baas se milieu of omstandighede het 'n invloed op die keuses wat hy uitoefen.

Skryf 'n opstel van 400–450 woorde waarin jy dié stelling bespreek. **[25]**

VRAAG 9: MANAKA PLEK VAN DIE HORINGS – KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die uittreksels hieronder aandagtig deur en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS C

1 Dennis Chipman, na wie die ooms en tantes dikwels liefdevol as die
 2 Skoenlappervanger of Die Buffeljagter van Barotseland verwys, is lank
 3 voor die jong Dennis Chipman se geboorte dood, maar in sy gedagtes
 4 groei die beeld van sy oupagrootjie geleidelik tot groter as lewensgroot.
 5 Hy kry nie genoeg van die familievertellings oor sy voorsaak nie.
 6 Gedurende skoolvakansies roei hy dae lank met sy selfgemaakte
 7 blikskuit op die Ebenezer-dam. In die reënseisoen toets hy die boot op
 8 die sterk kabbelwater van die Bo-Letabarivier. Wanneer hy naweke
 9 saam met sy pa, oom Baas, nefie Baas, oupa Baas en Ngwako gaan
 10 jag, voel hy dikwels dat hy met elke tree in die spoor van sy oupagrootjie
 11 trap.
 12 Hy is 'n uithalerskut en jagter. Op jagtogte is dit hy wat geweer in die
 13 hand, bergop en bergaf deur die ruigste bosse en klowe, by die span
 14 jaghonde op die spoor van 'n bosvark bly tot waar die dier omdraai om te
 15 veg. Nie eens Ngwako, sy Noord-Sotho-jagmaat met die lang
 16 asem, kan byhou nie.
 17 In 1966 verhuis hierdie Chipman-gesin na die suide van Suid-Rhodesië,
 18 nou Zimbabwe, waar pa Page en ma Grace die plaas Sable Ranch aan
 die Saverivier koop. Hulle verkoop die saagmeule en word beesboere.

- 9.1 Watter rol speel Die Buffeljagter in hierdie roman? (1)
- 9.2 Baas is in baie opsigte nes sy oupagrootjie. Noem DRIE ooreenkomste tussen die twee karakters. (3)

- 9.3 Hoe word Baas in dié uittreksel gekarakteriseer? (1)
- 9.4 Tot watter insig kom die leser rakende Baas en sy oupagrootjie in die uittreksel? Wat is die voordeel van dié soort verteller in die uittreksel? (2)
- 9.5 Op watter wyse ontnugter Baas later vir Ngwako? (1)
- 9.6 Barotseland speel as milieu-aanduider 'n belangrike rol in die verhaal.
- 9.6.1 Waar in Barotseland vestig Baas hom uiteindelik? (1)
- 9.6.2 Waarom was Baas aanvanklik in dié plek teleurgesteld? (1)
- 9.6.3 Hoe veroorsaak die verhuring van dié grond konflik by Baas? (2)
- 9.7 Dink jy Sable Ranch het 'n invloed op die verloop van die verhaal? Verduidelik. (2)

EN

TEKS D

1 Die hooggelaaide vragmotor wat die gemeente gehuur het om die
 2 sendingpaar se meubels na Barotseland te vervoer, hervat sy reis.
 3 "Was dit nie vir jou ook snaaks nie, muluti? No work, no nothing, niks."
 4 "Nou hoekom huil jy dan?" vra Griesel. Sy kneukels op die stuurwiel wys
 5 wit.
 6 "Oor die pampoen," sê sy.
 7 "Stadig, Nanna. Jy kan nie vir elke mens langs die pad geld in die hand stop
 8 en reël dat hulle vir jou kom werk nie. Hier sal jy meer as ooit daarop moet
 9 konsentreer om dinge korrek te doen."
 10 "Is dit nie korrek om te huil oor die eerste pampoen wat jy by jou nuwe
 11 gemeente present kry nie?"
 12 By Manaka hou hulle langs oom Scholtzie stil en klim uit. Hulle hoor hom 'n
 13 woord sê wat predikante gewoonlik nie gebruik nie.
 14 ... "Wát sê jy, oom Scholtzie?" Die kuiltjie in Nanna se
 15 wang wil-wil terug.
 16 ... "Ek sê...ek sê hulle het al die sinkplate van die dakke afgesteel. Ek
 17 bedoel ... iémand het al die sinkplate van die dakke afgesteel."
 18 Nanna stap stadig deur die verwoesting. "En die vensters en die
 19 deure en die kosyne uit die mure geruk," sê sy

- 9.8 Waarna verwys Nanna in die onderstreepte woorde in reël 3 en waarom vra Nanna juis hierdie vraag aan Griesel? (2)
- 9.9 Waaruit kan ons aflei dat Griesel gespanne is oor waar hulle hulle bevind? (1)
- 9.10 Hoe sluit Griesel se woorde dat Nanna nie vir elkeen kan geld gee nie, aan by die ruimte waarin dié sendelinge hulle gaan bevind? (1)
- 9.11 Hoekom het die vrou vir Nanna 'n pampoen gegee EN wat was die gevolg van hierdie handeling? (2)

9.12 Herlees reël 8 en 9.

9.12.1 Toon die ironie wat in Griesel se woorde voorkom, aan. (2)

9.12.2 Verduidelik hoe dié ironie teen die einde van die roman steeds vir Griesel geld. (1)

9.13 Dink jy oom Scholtzie se Christenskap kom in sy woorde in reël 16–17 na vore? Motiveer jou antwoord. (2)
[25]

VATMAAR – AHM Scholtz

Beantwoord ÓF VRAAG 10 (opstelvraag) ÓF VRAAG 11 (kontekstuele vraag).

VRAAG 10: VATMAAR – OPSTELVRAAG

Tant Wonnie se milieu en/of omstandighede het 'n invloed op die keuses wat sy uitoefen.

Skryf 'n opstel van 400–450 woorde waarin jy dié stelling bespreek. [25]

OF

VRAAG 11: VATMAAR – KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die uittreksels hieronder aandagtig deur en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS E

1	Die volgende naweek terwyl Sus Bet en Oom Flip onder hulle boom
2	(want hulle het dit nou “onse boom” genoem) sit en die tyd stadiger
3	probeer laat loop deur nie te praat nie en nie aan die slaap te raak
4	nie, sit en wag Siesie Lena vir haar Janman. Toe hy kom, gaan hulle
5	ook onder 'n doringboom sit sodat hulle kan sien as iemand aankom.
6	Na sy vir hom vertel het wat haar kazie, haar cousin, haar vertel het,
7	sê Janman: Sê dit weer, my Ma. Ek kan dit net nie glo nie, en dan glo
8	ek dit tog weer. Partykeer pluk 'n witman darem 'n lat vir sy eie gat!
9	Wat sal ons nou doen?
10	Janman, sê sy ma, ons het nie baie tyd nie want tyd en geluk werk
11	saam. Ek gaan vir Bet sê sy moet hierdie man van haar vra om vir haar
12	een van die klippe te bring. Maar sy moet hom eers sê hoe gevaarlik
13	dit is, want word hy gevang, sal hy in die tronk loop doodgaan.
14	Ja, sy moet hom eers goed skrikmaak, sê Janman.
15	Toe, nadat hulle hulle plan baie goed uitgedink het, sê Siesie Lena:
16	Jy weet my kind, ons moet eerlik wees met hierdie man want ek weet
17	al die mense wat gevang is, het mekaar probeer besteel.

11.1 Wat is die verband tussen die vier karakters in die uittreksel? (3)

11.2 Hoekom is dit korrek om te sê dat Oom Flip en Sus Bet die doringboom met reg “onse boom” kon noem? (1)

- 11.3 Watter werk het Oom Flip in die uittreksel gedoen en hoe sluit dit by die onderstreepte woorde van Janman in reël 8 aan? (2)
- 11.4 Herlees reël 15.
- 11.4.1 Noem wat die rede vir Sus Bet se betrokkenheid by die plan was. (1)
- 11.4.2 Sê wat haar rol in die plan was? (1)
- 11.4.3 Watter voordeel het die plan vir haar ingehou? (1)
- 11.4.4 Wat was die gevolg van dié plan vir Oom Flip? (1)
- 11.5 Waarom is Siesie Lena se woorde in reël 16–17 teen die agtergrond van die roman nie geloofwaardig nie? (2)

EN

TEKS F

1 Sy het my 'n kombers gegee om oor my te gooi, warm water gaan
 2 maak en dit saam met 'n stukkie seep en 'n handdoek vir my gebring.
 3 Na ek gewas het, het ek in die hoek van die kamer gaan sit en gou-gou
 4 aan die slaap geraak. Dis die diepste wat ek ooit in my lewe geslaap
 5 het, want ek was heeltemal weg. Maar toe die ou vrou my wakker
 6 maak, was ek terug in die wêreld van mense en vol pyn.
 7 My hart was gebreek oor wat ek gedoen het en tog ook nie alleen
 8 gedoen het nie. Ek het geen genade van my pa gekry nie, die pa vir wie
 9 ek so lief was en wat my sy Blom-uit-die-hemel genoem het.
 10 Ek kon nie glo wat in net ses maande se tyd gebeur het nie. My hele wêreld
 11 het verander en ek was alleen. Allah, het ek gesê, U is genadig, wees tog
 12 ook hierdie gevalle meisie genadig.
 13 Ek was maar net sewentien en ek het alles verloor wat die moeite
 14 werd was. Niemand het my meer liefgehad nie. Toe my pa my rok ge-
 15 skeur het, het hy gesê my respek is deur die varke opgevreet. En nou
 16 het hierdie ou vrou my "my kind" genoem en my aan my hand opge-
 17 trek. Sy het die kombers van my afgehaal en toe die rok gevat soos 'n mens
 18 'n baadjie uittrek.

- 11.6 Wie is in hierdie gedeelte aan die woord? (1)
- 11.7 Waarom is dit geslaagd dat hierdie persoon die verteller is? (1)
- 11.8 Dink jy die oortreding regverdig die pa se drastiese optrede teenoor sy dogter? Motiveer jou antwoord. (2)
- 11.9 Later in die roman kom die volgende woorde voor:
In sy woede het hy gesê hy het sy maskawie, sy lobola, verloor.
 Watter karaktertrek van die pa kom hier duidelik na vore? (1)

- 11.10 Na wie word hier verwys as die ou vrou en hoe sluit haar optrede by die tema van goed en sleg aan? (2)
- 11.11 Hoe het die verteller haar dankbaarheid teenoor die ou vrou betoon en watter implikasie het dit vir Taliep ingehou? (2)
- 11.12 Herlees reël 7, 11 en 13.
Watter stemming skep hierdie reëls? (1)
- 11.13 Die verteller sê die volgende woorde later in die roman:
Sy is 'n Christen, het sy gesê, en 'n lid van Ma Khumalo se kerk waar sy haar Jesus gevind het.
- 11.13.1 Verduidelik wat hier in die verteller se lewe gebeur het. (1)
- 11.13.2 Motiveer waarom hierdie gebeurtenis as realisties, of nie, beskou kan word. (2)
- [25]

ONDERWÊRELD – Fanie Viljoen

Beantwoord ÓF VRAAG 12 (opstelvraag) ÓF VRAAG 13 (kontekstuele vraag).

VRAAG 12: ONDERWÊRELD – OPSTELVRAAG

Eckardt is 'n buitestander, maar tog het hy sosiale vaardighede gehad.
Skryf 'n opstel van 400–450 woorde waarin jy dié stelling bespreek.

[25]

VRAAG 13: ONDERWÊRELD – KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die uittreksels hieronder aandagtig deur en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS G

1 Ons wag, asems opgehou totdat ... die eerste bleek vingers oor die rand
2 van die mangat vou. 'n Kop verskyn. Kwanele hou sy hand uit, vat die
3 Trapper s'n vas, trek hom uit. Die jong seun kom staan voor my en vir 'n
4 oomblik lank kyk ek hom vas in die oë. Dan gee ek hom die geheime
5 Lawson Kollege handdruk. En uit die Trapper se sak haal ek die klein
6 flitsliggie. Die een wat ons in al die Trappers se sakke sit as hulle
7 geblinddoek en in die rondte getol word, voordat hulle in die mangat
8 wegsak. Maar op daardie stadium is jy so gedisoriënteerd en bang dat jy dit
9 nie eens agterkom nie. Jy word in die donker tunnels losgelaat, maar jy
10 word die gereedskap gegee om jou te help om jou pad te vind.
11 Die verbasing op die Trappers se gesigte is een wat hom herhaaldelik gaan
12 afspeel, weet ons almal. Ek glimlag. "Lux hominum vita," sê ek. "Lig is die
13 lewe vir die mensdom." Toe haal ek die doek wat om die Trappers se oë
14 vasgebind was en wat nou los om sy nek hang, af.
15 Ek vou dit op en sit dit in die Trapper se ander hand. "Om te onthou dat ons
16 hier is om mekaar te help. Nou en in die toekoms.
17 Toe begin die seuns wat by die vensters uithang, die skoollied te sing. Die
18 klanke van hul stemme laat die hoendervleis op my arms uitslaan.
19 Maar nie almal vind hulle pad nie.

- 13.1 Teen watter agtergrond speel hierdie uittreksel af? (1)
- 13.2 Greg begin reeds sy eerste skooldag as 'n hoofseun op die verkeerde voet. Waarom kan ons so sê en wat insinueer Plank oor die VLR? (2)
- 13.3 Watter onverwagse aankondiging maak Dok Pienaar wat later verreikende gevolge in die roman sou hê? (1)
- 13.4 Wie is die verteller in die uittreksel? Gee EEN voordeel van sodanige verteller. (2)
- 13.5 Wat impliseer die onderstreepte sin in reël 4 en 5? (1)
- 13.6 Ruimte.
- 13.6.1 Dui die verband aan tussen die ruimte waarin Greg en die Trappers hul in hierdie uittreksel bevind. (1)
- 13.6.2 Hoe skakel die ruimte met die titel van die roman? (1)
- 13.6.3 Van watter onderwêreld het Greg "die doek" afgehaal? (1)
- 13.7 Die feit dat Greg gekeer het dat Eckardt in die mangat moet afsak, maak die deur vir Eckardt oop om Greg sosiaal te manipuleer. Bewys of weerlê hierdie stelling. (2)

EN

TEKS H

1	"Jy was vroeër vanjaar by die ouens ... daardie aand toe die graadagts
2	deur die tunnel gejaag is, was jy nie?"
3	"Ja, al die matrieks was daar."
4	"En Eckardt?"
5	"Hy ook."
6	"Een van die matrieks sê my daar het iets gebeur die aand. Dat Eckardt
7	ook deur die tunnels moes gaan, maar jy het gekeer."
8	Ek voel hoe 'n sweetdruppel langs my slape begin vorm, dan stadig afloop
9	na my wang.
10	"Hoekom het jy gekeer, Greg?" Sy laat die vraag so onskuldig klink.
11	Ek sluk swaar. "Want ek het nie gedink dis fair nie. Hy was nie een van
12	die Trappers nie.
13	Maar hy was nuut in die skool."
14	"Ek weet."
15	"En dit was tog aanvanklik jôu plan om hom saam met die graadagts in
16	die tunnel te sit."
17	"Ek het my mind ge-change, Inspekteur. Is daar iets daarmee verkeerd?"
18	Sy bly kalm. "Ek glo jou nie, Greg. Is daar iets dáármee verkeerd?"
19	Stilte. Ek antwoord haar nie. "As jy nie praat nie, kan ek my eie afleidings
20	maak. Soos dat jy dit nie daardie aand gedoen het nie, maar wel later.
21	Dalk verlede Woensdagaand, Donderdagoggend?"
22	"Ek het niks aan Eckardt gedoen nie! Niks!"
23	Inspekteur Cele knik haar kop stadig, glimlag skalks.
24	"Julle moet my glo!" Ek draai na meneer Andersen toe. "Meneer?"
25	"Ek dink dis nou genoeg," sê hy vir die inspekteur.

26 Haar stem is sag maar ferm: "Goed dan, ons praat weer, Greg. Jy beplan
 27 nie om ook iewers heen te gaan nie, nè?"
 28 "Ek moet by die Wiskundeklas uitkom," antwoord ek net. "My pa gaan nie
 29 daarvan hou dat ek so baie klasse mis nie. Hy verwag nege onderskei -
 30 dings van my.

- 13.8 Watter optrede in die uittreksel is teenstrydig met Greg se aanvanklike dunk van Eckardt? (1)
- 13.9 Greg maak 'n skokkende ontdekking.
- 13.9.1 Watter skokkende ontdekking maak Greg die aand ná die ondervraging deur Inspekteur Cele? (1)
- 13.9.2 Watter rol speel Dok Pienaar in hierdie ontdekking in VRAAG 13.9.1? (1)
- 13.9.3 Waarom is hierdie ontdekking ironies as jy die skool se leuse (reël 12 TEKS G) in gedagte hou? (1)
- 13.9.4 Hoe doen Greg egter die leuse gestand? (1)
- 13.10 Hoe verskil Kwanele se handeling in TEKS G reël 2 en 3 van Inspekteur Cele se handeling in TEKS H reël 19 en 20? Motiveer of Greg dieselfde as die Trapper doen. (2)
- 13.11 Herlees reël 24.
- 13.11.1 Hoekom is dit ironies dat Greg nou na mnr. Andersen toe draai vir hulp as jy die skool se optrede met die verdwyning van Eckardt in ag neem? (1)
- 13.11.2 Het Greg vanaf TEKS G na TEKS H karakterontwikkeling ondergaan om eindelijk as 'n ronde karakter geklassifiseer te word? Motiveer jou antwoord. (2)
- 13.12 Dit titel van hierdie uittreksel is Project Nursery Rhyme. Na watter drie karakters in die roman verwys die volgende aanhalings uit die kinderrympie onderskeidelik: The Butcher, The Baker en The Candlestickmaker? (3)

[25]**TOTAAL AFDELING B: 25**

AFDELING C: DRAMA

Beantwoord in hierdie afdeling SLEGS EEN vraag oor die drama wat jy bestudeer het.

KRISMIS VAN MAP JACOBS – Adam Small

Beantwoord ÓF VRAAG 14 (opstelvraag) ÓF vraag 15 (kontekstuele vraag).

VRAAG 14: KRISMIS VAN MAP JACOBS – OPSTELVRAAG

As gevolg van Map se verlede is daar verskeie karakters in die drama *Krismis van Map Jacobs* wat onseker is oor die feit dat hy wel 'n “*changed man*” in die tronk geword het. Map bewys egter die teendeel.

Skryf 'n opstel van 400–450 woorde waarin jy dié stelling bespreek.

[25]

VRAAG 15: KRISMIS VAN MAP JACOBS – KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die uittreksels hieronder aandagtig deur en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS I

1	BLANCHIE:	(<i>hou hom halfhartig weg</i>): Johnnie ... Nee ...
2	MAP:	Aag, Blanchie ...
3	BLANCHIE:	Ek moet nou loop ...
4	MAP:	Maar ...
5	BLANCHIE:	Hulle wag vir my ...
6	MAP:	Hulle?
7	BLANCHIE:	Daddy en Antie Maud ...
8	MAP:	O ...
9	BLANCHIE:	Daddy moet weer yt vanaand, man ...
10	MAP:	Moet die canvassing?
11	BLANCHIE:	Ja ...
12	MAP:	Hy's 'n werksamige man ...
13	BLANCHIE:	Aag, jy wiet hoe is Daddy ...
14	MAP:	Ja, hy wil julle hierso ytvat, yt die township yt ...
15		Ek niem hom nie kwalik nie ...
16	BLANCHIE:	Hy's all right ... Eintlik 'n goeie man ...
17	MAP:	Blanchie...
18	BLANCHIE:	Mmmm?
19	MAP:	Ek ... Ek ... Het jy ... Ek mien ...
20	BLANCHIE:	Johnnie, moenie ...
21	MAP:	Blanchie ...
22	BLANCHIE:	Johnnie ...
23		<i>Hy raak aan haar. Sy aan hom. Hulle soen mekaar.</i>
24		<i>Breek.</i>
25	MAP:	Blanchie ...
26	BLANCHIE:	Johnnie ... Ek Antie Maud ... Daddy ... wag ...
27	MAP:	Ja ... Blanchie ... Okay
28	BLANCHIE:	Bye ... Okay ...

29	MAP:	Okay ... Sien, jou môre-oggend ... op die bus ... by die
30		busstop ...
31	BLANCHIE:	Okay, Johnny ...
32		<i>Blanchie beweeg stadig af, terwyl sy bly terugkyk. Die</i>
33		<i>lig verander. Ons is terug by Map in die tronk, waar hy</i>
34		<i>afskeid geneem het van Antie Grootmeisie</i>

- 15.1 In watter milieu bevind Map hom in hierdie uittreksel? (1)
- 15.2 Milieu.
- 15.2.1 Wat het daartoe gelei dat Map hom in hierdie spesifieke milieu bevind? (1)
- 15.2.2 Dink jy die politieke bestel wat aan die orde van die dag was, het daartoe bygedra dat Map in hierdie milieu is? (2)
- 15.3 Herlees die toneelaanwysing in reël 1.
- Motiveer waarom hierdie aanwysing funksioneel is en sê wat ons hieruit oor hulle verhouding leer. (2)
- 15.4 Blanchie praat voortdurend van Johnnie in die uittreksel? Hoekom word daar op twee maniere na dieselfde karakter verwys? (2)
- 15.5 Waarom is die gebruik van die beletseltekens hier so funksioneel? (1)
- 15.6 Herlees reël 12.
- Watter verband is daar tussen dié reël en Mr. Cavernelis se droom vir hom en sy gesin? (2)
- 15.7 Hoe skakel die neweteks in reël 32–34 met dié uittreksel? (3)

EN

TEKS J

1	MAUD:	<i>(gooi haar hande op):</i> Well, so there you have it!
2	CAVERNELIS:	<i>(heeltemal uit die veld geslaan):</i> Maar ... maar Maudie ...
3		Blanchie ...
4		<i>Blanchie, met 'n stuk papier – 'n brief in haar hande. Sy</i>
5		<i>huil.</i>
6	BLANCHIE:	'Is nie wáár nie ...
7	MAUD:	Maar 'it is wáár! You've read the letter, my dear ... Now
8		stop crying, sweetheart, crying won't help ...
9		<i>Blanchie huil.</i>
10	CAVERNELIS:	<i>(hulpeloos):</i> Maar ... ek het nie gekan dink ...
11	MAUD:	<i>(wreed):</i> Maar jy't nooit gekan enigiets nie, Cavernelis-
12		darling! Of course het jy nie gekan dink ... <i>(Sy lag sinies.</i>
13		<i>Cavernelis bek-af.)</i> Blanchie, that's life my sweetheart ...
14		that's people, man ... You trust them, you trust them, you
15		do things for them, an' they will just dump you, like that!
16		<i>(Sy beduie.)</i> Trust me, I've been through it all ...
17	CAVERNELIS:	Die vuilgoed ...

18	MAUD:	... when they've used you, that's it ... Maar ek het vir jou
19		gesê, sweetheart, those white dandies, die klomp
20		fashion-moffies ... hulle sil vir jou use tot lat hulle jou
21		klaar geuse het en dan ... dúmp hulle vir jou ... Next
22	CAVERNELIS:	pretty girl in the queue, please ...
23	MAUD:	Die vuilgoed ... En hoekom net ... nóú ...
24		in the béd ... I know the swine, sweetheart! All the sweet
25		talk, all the promises, while hulle vir jou use vir hulle eie
26	BLANCHIE:	purposes ...
27	CAVERNELIS	(<i>snikkend</i>): Daddy ... Antie Maud ...
28		Maar hulle het gesê ... gebelowé ... jy gaan Paris toe ...

- 15.8 Watter slegte nuus kry die Cavernelis gesin? Beskryf die teenstellende reaksie van Cavernelis en Maud onderskeidelik op hierdie nuus? (3)
- 15.9 Watter karaktereienskap van Blanchie blyk uit reël 6? Motiveer of Blanchie hierdie karaktertrek nog steeds aan die einde van dié toneel openbaar. (2)
- 15.10 Cavernelis het alles in sy vermoë gedoen om uit die township weg te kom.
- 15.10.1 Was hy suksesvol in sy pogings? Motiveer jou antwoord. (1)
- 15.10.2 Wat was uiteindelik die resultaat van sy pogings? (2)
- 15.10.3 Motiveer of jy simpatie met die Cavernelis-gesin het, al dan nie. (1)
- 15.11 Wat is die verskil in die stemming tussen TEKS I en TEKS J? (1)
- 15.12 Die tema van die drama kom duidelik in die uittreksel na vore. Formuleer die tema van die drama. (1)

[25]**OF**

VRAAG 16: MIS – OPSTELVRAAG

Konstabel boesem vertroue in by die vrouekarakters in die drama *Mis*. Vir die leser bewys hy egter die teendeel.

Skryf 'n opstel van 400–450 woorde waarin jy dié stelling bespreek.

[25]

VRAAG 17: MIS – KONTEKSTUELE VRAAG**TEKS K**

1		<i>Terwyl Miem verder praat, kom Meisie weer binne, gaan sit en werk verder.</i>
2		
3	MIEM:	Ek wil dit nie hoor nie. Ek wil dit nie weer hoor nie! Dit ontstel my te
4		veel. Al die arme sotte wat nie die gevaar besef nie. (<i>Snork</i>) Op pad
5		hierheen het jy seker die tent net buite die dorp gesien?
6	GERTIE:	Ja. En baie mense wat toustaan om in te gaan.
7	MEISIE:	(<i>opgewonde</i>) is daar baie liggies en is die tent groot?
8	MIEM:	(<i>kwaai</i>) En vir wat wil jy weet! (<i>Aan GERTIE</i>) Die dwase!
9		Maar ek was my hande in onskuld. Ons het gewaarsku en
10		gewaarsku, maar hulle wou nie hoor nie! As ek dink aan die aaklige
11		mense. Rondlopers en kwaaddoeners.
12	GERTIE:	Om nie eenste praat van die fratse nie! (<i>Gril</i>) Om net daaraan te dink
13		...
14	MIEM:	Fratse? Watse fratse?
15	GERTIE:	In die kleiner tent langsaan. Jy moet betaal om in te gaan.
16	MIEM:	En hoe weet jy van ... hierdie fratse?
17	GERTIE:	(<i>verbouereerd</i>) Ek?
18	MIEM:	Ja. Jy
19	GERTIE:	Wel ...
20	MIEM:	Het jy hulle gesien?
21	GERTIE:	Ja. (<i>Vinnig</i>) Net een maal.
22	MIEM:	Maar, Gertie, hoe kon jy soontoe gaan?
23	GERTIE:	Sien ... ek wou na hierdie arme skepsels gaan kyk ... hierdie
24		armsalige en gebreklige wesens ... sodat ek my seëninge kan tel. Om
25		ander se ongeluk te aanskou ... maak 'n mens so innig dankbaar ...
26	MIEM:	Ja-nee, dit is seker waar. Ek is jammer, Gertie. Ek het gedink jy het
27		gaan kyk uit blote nuuskierigheid. (<i>Sug</i>) Nou vertel ons van die arme
28		skepsels, Gertie. (<i>Wys na Meisie</i>) Dit sal haar goed doen. Sy is mos
29		alewig ontevrede.

- 17.1 Wat behels Meisie se werk, volgens reël 1 en 2 en watter nagevolg hou dit vir haar in? (2)
- 17.2 Waarom gebruik Miem herhalende dialoog in reël 3? (1)
- 17.3 In reël 4 verwys Miem na gevaar.
- 17.3.1 Watter gevaar bedreig die gemeenskap? (1)
- 17.3.2 Identifiseer die sosio-politieke agtergrond waarin Miem en Meisie hulle hier bevind. (2)

- 17.4 Herlees die neweteks in reël 7.
Waarom reageer Meisie so, gesien in die lig dat sy reeds daar was? (1)
- 17.5 Herlees die neweteks in reël 12.
- 17.5.1 Motiveer waarom Gertie se optrede nie so oortuigend is nie. (1)
- 17.5.2 Spreek jou uit oor Miem se reaksie oor Gertie se vertelling. (3)
- 17.6 Motiveer waarom Miem se maatreëls om Meisie teen die sirkus te beskerm nie suksesvol was nie en sê om watter rede die hofnar suksesvol was. (3)
- 17.7 Waarvan is hierdie fratse 'n simbool in dié drama? (1)

EN

TEKS L

1	MIEM:	Gaan maak dit tog leeg, my kind. En spoel dit goed uit.
2	KONSTABEL:	Laat ek help.
3	MEISIE:	As dit vol is, is dit baie swaar. As jy een kant vat, dan vat ek die
4		ander kant.
5	KONSTABEL:	Dis goed so.
6	MEISIE:	(bly) en as ons baie gesels, dan hoef ons nie die musiek te hoor
7		nie.
8		<i>Die KONSTABEL staan op. MEISIE neem sy arm en lei</i>
9		<i>na die emmer. Sy sit sy hand op die handvat.</i>
10	MIEM:	Dit is gaaf van u, Konstabel.
11		<i>MEISIE en die KONSTABEL beweeg met die slopemmer na die</i>
12		<i>agterdeur. Van die inhoud spat uit.</i>
13	MIEM:	Meisie, sê vir die konstabel van die drie trappe op na die
14		kleinhuisie.
15	MEISIE:	Ja, ma. (Maak die deur oop)
16		<i>Die sirkusmusiek kan gehoor word. Meisie en die KONSTABEL</i>
17		<i>na buite.</i>
18	MIEM:	(trap versigtig oor die spatsel, gaan staan by die deur en kyk
19		<i>agterna</i>) En moenie op die flappe trap nie. Hulle word vanjaar
20		so mooi. (Sag aan GERTIE) Die tweetjies kom nogal goed
21		klaar.
22		<i>GERTIE gaan sit op die stoel langs die stoof.</i>
23	MIEM:	Dit is baie koud. Vannag kan dit nog ryp. (Kort stilte) Die aakli-
24		ge musiek! As ek net dink ... (gril) glo towenaars en halfkaal
25		mense wat aan toue swaai.
26	GERTIE:	En die spul was nog vanmôre deur die strate ook.

- 17.8 Herlees reël 1.
- 17.8.1 Waarna verwys Miem? (1)
- 17.8.2 Gee bewyse uit die drama hoe die antwoord op VRAAG 17.8.1 Miem se lewe beïnvloed. (2)

- 17.9 Watter enkele woord in reël 3–4 suggereer 'n gemaklike, vriendskaplike verhouding tussen Meisie en die konstabel? (1)
- 17.10 Ons sien Meisie se innerlike konflik baie duidelik in reël 6. Waaruit spruit hierdie konflik? (2)
- 17.11 Hoe sluit reël 11–12 by die tema van die drama aan en waarom is dit korrek om te sê Miem speel 'n belangrike rol in die tema van die drama? (2)
- 17.12 Watter atmosfeer heers vanaf reël 23? Haal 'n woord aan wat hierdie atmosfeer ondersteun. (2)
- [25]**

TOTAAL AFDELING C: 25
GROOTTOTAAL: 80

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2021

**AFRIKAANS HUISTAAL V2
NASIENRIGLYN**

PUNTE: 80

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 34 bladsye.

NASIENRIGLYNE

1. Indien 'n kandidaat meer as die verlangde getal vrae gedoen het, word net die eerste antwoord/respons nagesien. **(Die kandidate mag nie die opstelvraag en die kontekstuele vraag oor dieselfde genre beantwoord nie.)**
2. Indien 'n kandidaat in AFDELING A al vier vrae oor die gesiene gedigte beantwoord het, word die eerste twee gedigte se antwoorde nagesien.
3. Indien 'n kandidaat in AFDELING B en C twee kontekstuele vrae of twee literêre opstelle beantwoord het, word die eerste antwoord nagesien en die tweede antwoord word geïgnoreer. Indien 'n kandidaat al vier die vrae in AFDELING B en C beantwoord het, word die eerste antwoord in elke afdeling nagesien mits een kontekstuele vraag en een opstelvraag beantwoord is.
4. Indien 'n kandidaat twee antwoorde gee en die eerste antwoord is verkeerd, maar die tweede antwoord is reg, word die eerste antwoord nagesien en die tweede antwoord word geïgnoreer.
5. Indien antwoorde verkeerd genommer is, word die antwoorde volgens die nasienriglyn nagesien.
6. Taalfoute by kontekstuele vrae word nie gepeenaliseer nie. As 'n spelfout die betekenis van die antwoord beïnvloed, word dit verkeerd gemerk. As die spelling nie die betekenis van die antwoord beïnvloed nie, word dit as korrek beskou.
7. *Opstelvrae:*
Indien die literêre opstel korter as die verlangde lengte is, word die kandidaat nie gepeenaliseer omdat hy/sy, hom-/haarself gepeenaliseer het. As die opstel te lank is, assesseer dit op meriete en bespreek dit met die senior nasiener/vakhoof. Die nasienriglyne is slegs 'n riglyn, daarom moet ander relevante inhoud as korrek beskou word. Gebruik die aangehegte rubrieke om die opstelvrae na te sien.
8. In 'n literêre opstel word argumente aangebied en ondersteun of illustreer deur na die teks te verwys.
9. *Kontekstuele vrae:*
Indien 'n kandidaat nie aanhalingstekens gebruik waar 'n vraag dit vereis nie, word die kandidaat nie gepeenaliseer nie.
10. Vir oop vrae word geen punte toegeken vir JAN/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE. Die rede/motivering moet oorweeg word.
11. Geen punte word vir WAAR/ONWAAR of FEIT/MENING toegeken nie. Die rede/motivering/bewys verdien die punt.
12. **Moenie woorde nasien nie; sien betekenis na.**

AFDELING A: GEDIGTE**VRAAG 1: LITERÊRE OPSTEL****“Vincent van Gogh ” – D.J. Opperman**

Hierdie vraag word aan die hand van die aangehegte **ASSESSERINGSRUBRIEK VIR LITERÊRE OPSTEL – HUISTAAL: POËSIE** nagesien.

LET WEL:

- Dis 'n breë raamwerk van feite.
- Al die feite hoef nie genoem te word nie.

ARGUMENTE WORD AANGEBIED EN ONDERSTEUN OF GEÏLLUSTREER DEUR NA DIE TEKS TE VERWYS.

Die kandidaat bied 'n gepaste inleiding aan.

- Die kontras tussen Van Gogh se stryd en die uiteindelijke volbringende word deur kontrasterende woorde ondersteun.
- In versreël 1 word Van Gogh as 'n **“miskende”** r. 1 beskryf, want hy het tevergeefs geveg vir die lot van die armes, boere en myners. Daarteenoor staan die woorde **“volbring”** in versreël 13.
- Die skilderkuns word nou die medium waarmee Van Gogh uiting kon gee aan die ellende wat hy as prediker leer ken het.
- Van Gogh kan nou deur sy skilderkuns dit wat lelik was verander in iets moois. Eers toe hy die **boere en wasvrouens en gepynigde gesigte** in r. 9 kon **verwe** r. 8, was hy deel van God se skeppingsplan.
- Die woorde **mens** en **boom verknop** r. 6 verwys hoe die mens sosiaal onderduk is. Dit word deur Van Gogh verhef tot skoonheid in die woorde **sipresse tot 'n vlam verwring** r. 14.
- Die eerste sewe reëls lê klem op Van Gogh se stryd en word ondersteun deur woorde soos **ellende, pyn, skriklike en kramptrekke**.
- Die tweede gedeelte reëls 7–14 teken die volbringende van die stryd en word ondersteun deur woorde soos **ligte** r. 10, **skone** r. 12, **hartstog** en **volbring** r. 13.
- Dit gaan dus oor die stryd van die mens binne die groter Raadsplan. Deur lyding word die mens gesuiwer en lei dit tot volbringende in die slot van die gedig.
- Deur sy skilderkuns het van Gogh sy roeping gevind en het hy dus die stryd oorwin.
- Die kernfrases **“heilige vergeefs geveg”** en **“hartstog eers in jou volbring”** staan dus in duidelike kontras met mekaar. Dit beklemtoon van Gogh se stryd en dui aan hoe hy uiteindelik sy goddelike roeping aanvaar.

Die kandidaat bied 'n gepaste slot aan.

[10]**OF**

VRAAG 2: KONTEKSTUELE VRAAG**“Die sagte sprong” – Sheila Cussons**

Vraag	Antwoord	Punt
2.1	God se aanraking of teenwoordigheid word gelykgestel aan 'n sagte sprong./Dit hou ook verband met die beleving dat dié aanraking sag is (sagte), maar dat dit vol krag en beweeglikheid is (sprong)/Dit word 'n metafoor vir die ligte maar kragtige aanraking van God. ✓ Alliterasie ✓	1 1
2.2	Onverwags ✓	1
2.3	2.3.1 In reël 2 is die aanraking intellektueel/met die verstand ✓ en in reël 7 is die aanraking 'n goddelike beleving. ✓	2
	2.3.2 Die gebruik van die dubbelpunt lig telkens die beleving uit. ✓	1
2.4	Dit is gepas, want 'n veer is nie net lig nie, ✓ 'n veer se aanraking is ook besonder sag . ✓	2
2.5	Ja, 'n dubbelpunt word gewoonlik nie aan die begin van 'n reël geplaas nie – dit word dus nie verwag nie. ✓	1
2.6	Reël 11 is deels 'n herhaling van reël 6. ✓	1
		[10]

OF

VRAAG 4: KONTEKSTUELE VRAAG**“eerste worp” – T.T. Cloete**

Vraag	Antwoord	Punt
4.1	Letterlik, want dit verwys na die eerste werp wat gegooi is. ✓	1
4.2	Die spreker konsentreer op alles wat ons nie in Suid-Afrika het nie. ✓	1
4.3	Koeplet ✓ Dit word deur paarrym verbind. ✓	1 1
4.4	“krom grys bome wat houtbeen vasskop”/ “koets teen die son” ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i> Die bome skop vas teen die sand./ hulle koes teen die son ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i> <i>Dieselfde personifikasie wat by die eerste deel van die antwoord aangehaal is, moet in die tweede deel verduidelik word.</i>	1 1
4.5	4.5.1 Die polisedeton/stylfiguur beklemtoon die ryke besit van ons land. ✓ <i>Die kandidaat hoef glad nie die stylfiguur te benoem nie</i>	1
	4.5.2 Oksimoron ✓	1
	4.5.3 Die oorverdowende stilte is een van die baie mooi/bates wat ons hier in die Suidpunt het. ✓ <i>Die kandidaat se antwoord moet die polisedeton met die oksimoron verbind.</i>	1
4.6	Die mens leef nie na genoeg aan die natuur nie en ook nie na genoeg aan God nie. OF Ons waardeer nie ons land genoeg nie. ✓	 1
		[10]

EN

VRAAG 5: KONTEKSTUELE VRAAG**“As die son sy ray bans nader trek” – Ernst Grundling**

Vraag	Antwoord	Pun t
5.1	Son en ray bans ✓ <i>Die kandidaat bied BEIDE woorde vir EEN punt aan.</i>	1
5.2	Alliterasie ✓ Dit beklemtoon hoe kwaad die son vir die mens se dade word. ✓	1 1
5.3	5.3.1 Kwatryn ✓	1
	5.3.2 Personifikasie ✓	1
	5.3.3 Die son is skaam vir die mens se dade op aarde daarom kruip hy agter sy sonbril weg. ✓	1
5.4	Die mens wil altyd in die mode wees./ Die mens loop met oogklappe/wil nie raaksien waarmee hy besig is nie. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i> Ja, want dit gebeur nog steeds./die mens is nog altyd so. ✓ <i>Die kandidaat kan nie NEE as 'n antwoord aanbied nie.</i>	1 1
5.5	Sonsverduistering ✓	1
5.6	Hartseer/ontnugering/weemoedigheid ✓	1
		[10]

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: ROMAN**VRAAG 6: DIE KWART-VOOR-SEWE-LELIE – OPSTELVRAAG**

Hierdie vraag word aan die hand van die aangehegte RUBRIEK VIR DIE NASIEN VAN DIE OPSTELVRAAG VIR DIE ROMAN EN DIE DRAMA nagesien.

LET WEL:

- Dit is 'n breë raamwerk van feite.
- Al die feite hoef nie genoem te word nie.

ARGUMENTE WORD AANGEBIED EN ONDERSTEUN OF GEÏLLUSTREER DEUR NA DIE TEKS TE VERWYS.

Die kandidaat bied 'n gepaste inleiding aan.

- Die roman speel in 'n anonieme stad in Suid-Afrika af.
- Die roman speel in die tagtigerjare af/tydens die apartheidsjare af.
- Die grootste deel van die roman speel in Iris se ouerhuis af/in dr. Anders se spreekkamer af/in Peter se woonstel af.
- Iris groei op in 'n huis met sterk vroue./ in 'n liberale huishouding.
- Die verhaal speel ook in Frankryk, New York en Vermont af.
- Hierdie milieu dien as agtergrond vir die gebeure.
- Iris voel sedert haar geboorte dat niemand na haar luister nie.
- Iris as laatlam (6 jaar na die geboorte van die ander susters) het haarself as 'n alleenloper beskou wat op oorskietkos geleef het.
- In haar gesin is Iris as 'n aardigheid beskou.
- Iris voel in hierdie milieu dat niemand na haar luister nie en hierdie gevoel beïnvloed Iris se keuses wat sy uitoefen.
- Teen die agtergrond waarin Iris grootword, word sy aangesê om stil te bly.
- Iris skep 'n fantasiewêreld waar sy 'n stem het.
- In Iris se omstandighede maak die Engel deel van haar lewe uit/die magies-realistiese deel van haar lewe uit.
- In Iris se gesin voel sy dat alles wat sy doen, reeds deur haar susters gedoen is.
- Sy beleef dus 'n bestaanskrisis/eksistensiële krisis.
- Iris besluit om na voltooiing van haar universiteitstudie by dr. Anders as sy assistent te gaan werk, aangesien sy naam haar amuseer./sy nie 'n werk wil hê wat haar gedagtes in beslag neem nie.
- Iris oefen die keuse uit om met Peter seks te hê met hul eerste ontmoeting, omdat sy hunker na 'n romantiese verhouding.
- Iris se besluit om vir Peter in Amerika te gaan kuier, het 'n ingrypende invloed op haar toekoms.
- Sy aanvaar nie die modelwerk nie/omdat sy uiteindelik met Peter trou.
- Iris kies om die Engel in haar lewe te hê aangesien sy iemand nodig gehad het om na haar te luister/raadgewer te wees/haar te help om besluite te neem/verantwoordelikheid te aanvaar vir die keuses wat sy uitoefen.

- Iris kies om in 'n fantasiewêreld te leef om haar lewe op te kikker.
- In New York ontmoet Iris vir Joe wat van haar 'n model wil maak, maar aangesien Peter daarteen gekant is, besluit Iris om nie die modelkontrak te aanvaar nie en gaan saam met hom na Vermont toe.
- Iris en Peter besluit om te trou en sy en Peter leef rustig voort.
- Iris neem die besluit om van haar fantasiekarakters (behalwe die Engel) ontslae te raak.
- Iris kies om deur die eksistensiële krisisperiode te gaan/vormloos aan te trek omdat sy 'n soeke het na wie sy is/wat haar blomoomblik is en sy nie soos die huisgesinlede wil wees nie.
- Haar behepthed met haar naam se betekenis is verantwoordelik vir die keuses wat sy uitoefen, bv. die modelkontrak wat moontlik haar blomgeleentheid is.
- Iris se keuse om met Peter seks te hê (sonder dat hulle in 'n verhouding is of mekaar goed ken), is gevaarlik/onverantwoordelik in die huidige tyd van geslagsiektes en Vigs.
- Iris wat die keuse uitoefen om met Peter seks te hê (sonder dat hulle in 'n verhouding is of mekaar goed ken), is soos wat sommige tieners deesdae optree.
- Iris se besluit om by dr. Anders/die tandarts te gaan werk, is 'n goeie besluit. 'n Mens moet eerder 'n beroep volg waarin jy gelukkig is.
- Iris se besluit om by dr. Anders/die tandarts te gaan werk, is nie 'n goeie besluit nie. Dit is 'n vermorsing van tyd en geld om verkeerde beroepskeuses te maak.
- Iris se besluit om nie die modelkontrak te aanvaar nie, is 'n goeie besluit, aangesien sy en Peter in Suid-Afrika gaan woon.
- Iris se besluit om nie die modelkontrak te aanvaar nie is nie 'n goeie besluit nie, aangesien dit haar van 'n gulde blomgeleentheid ontnem het.
- Iris se besluit om met Peter te trou is goed, want dit het haar insig gegee t.o.v. haar blomtyd/het haar rustig gemaak.
- Die besluit om van die fantasiekarakters (behalwe die Engel) ontslae te raak, is 'n goeie besluit, aangesien 'n mens een of ander tyd groot moet word/die wêreld in die oë moet kyk sonder om agter fantasieë te skuil.
- Die besluit om van die fantasiekarakters (behalwe die Engel) ontslae te raak, is nie 'n goeie besluit nie, aangesien mense tog fantaseer.

Die kandidaat bied 'n gepaste slot aan.

[25]

OF

VRAAG 7: DIE KWART-VOOR-SEWE-LELIE – KONTEKSTUELE VRAAG

Vraag	Antwoord		Punt
7.1	Dis die plek waar Iris vir Peter moet kry./ Dis Iris se eerste blyplek in New York/Amerika. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>		1
7.2	Iris is verstrooid./ Iris is lief vir rondloop./ Iris ontvang mans in haar kamer./ Iris is gesteld op wat reg is. Iris is 'n (tipiese) Suid-Afrikaner. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>		1
7.3	7.3.1	Ma is onbetrokke terwyl Johanna betrokke by Iris se opvoeding is. ✓ <i>Beide kante van die saak moet genoem word.</i>	1
	7.3.2	Hy wil Ma se negatiewe eienskappe/andersheid (soos verstrooidheid/ afsydigheid/ swak kommunikasie/bevooroordeeldeheid) beklemtoon. ✓	1
7.4	Ek-verteller/Eerstepersoonsverteller ✓		1
7.5	Nee Ten spyte van Johanna se uitspraak begin Joe lukraak foto's van Iris te neem. ✓ Joe dink sy is mooi genoeg om 'n modelkontrak in New York los te slaan. ✓ Ten spyte van die lelike haarkapsel word Iris 'n modelkontrak aangebied./Iris se haarstyl het Peter nie verskrik nie. ✓		1 1 1
7.6	Dit was juis 'n Neger, Billy, wat hom oor Iris ontferm het toe sy in Amerika aangekom het./ Billy word Iris se vriend terwyl Peter nog sukkel om 'n vlug te kry. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>		1
7.7	7.7.1	In Parys, Frankryk/by Claude en Kara /koffiewinkel ✓	1
	7.7.2	Iris knoop gesprekke met enige vreemdeling aan./ Iris vaar blindelings die strate in./ Iris laat haar deur die vuurhoutjieverassembler mislei./ Iris vertrou mense te maklik. ✓✓ <i>Die kandidaat bied enige TWEE antwoorde vir TWEE punte aan.</i>	2
	7.7.3	Hy sukkel vanweë sneeustorms om by Iris in New York aan te sluit./ Die milieu waarin Iris haar bevind het hom bekommer, want hy was nie daar om haar te beskerm nie. ✓	1

7.8	Sy het Peter ontmoet wat oor die kwaliteite wat sy in 'n lewensmaat soek, beskik./Hy het regtig na haar geluister/haar die nodige vryheid gegee om haar eie keuses te maak. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
7.9	Iris se ma het geweier om saam te gaan voordat daar nie 'n behoorlike badkamer is nie/hulle hond veilig sal wees nie. ✓ Sy is 'n selfstandige vrou./ Sy is 'n feminis./ Sy neem haar eie besluite./ Sy was 'n selfsugtige vrou./ Sy is 'n diereliefhebber en wil nie met Polder plaas toe gaan nie. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>	1 1
7.10	Johanna spot met Ma./ Iris se ma het gedink dat seekoeie haar hond sou doodmaak, maar dit was net 'n flou verskoning omdat daar nie badgeriewe was nie. ✓	1
7.11	Sy wil vir Polder hê./ Sy wil aangaan soos altyd./ Sy wil maak asof niks gebeur het nie. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
7.12	Die lelie/ Die Engel/ Polder ✓✓ <i>Die kandidaat bied enige TWEE antwoorde aan vir TWEE punte.</i>	2
7.13	Fantasiewêreld versus realiteit/ Die rol wat fantasie in die lewe van mense speel/ Magiese realisme ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
7.14	Die Engel sal die duiwe ontstel./ Die duiwe broei. ✓	1
7.15	Ja. Sy is geïrriteerd met haar skoonpa omdat hy vooropgestelde idees het. ✓ Sy is gefrustreerd met haar skoonpa omdat hy haar nie eintlik ernstig opneem nie. ✓ <i>Die kandidaat kan nie Nee as 'n antwoord aanbied nie.</i>	2
7.16	Daar is nooit 'n swaarmoedige atmosfeer nie./Probleme word gou opgelos. ✓	1
		[25]

MANAKA PLEK VAN DIE HORINGS – PIETER PIETERSE**VRAAG 8: MANAKA PLEK VAN DIE HORINGS – OPSTELVRAAG**

Hierdie vraag word aan die hand van die aangehegte RUBRIEK VIR DIE NASIEN VAN DIE OPSTELVRAAG VIR DIE ROMAN EN DRAMA nagesien.

LET WEL:

- Dit is 'n breë raamwerk van feite.
- Al die feite hoef nie genoem te word nie.

ARGUMENTE WORD AANGEBIED EN ONDERSTEUN OF GEÏLLUSTREER DEUR NA DIE TEKS TE VERWYS.

Die kandidaat bied 'n gepaste inleiding aan.

- Baas bevind hom in Barotseland/Afrika/weste van Zambië/op die wal van die Zambezi-rivier/ tussen die mense van die Lozi-stam/op Manaka/n sendingstasie/op Sable Ranch/in Suid-Rhodesië.
- Sy omstandighede op Manaka was haglik/onherbergzaam/afgesonderd/ Christenskap-wroeging.
- Hy het geen geld gehad nie/bevind hom in 'n gemeenskap waar armoede heers.
- Hy is in 'n malaria-gebied.
- Hy is alleen/sonder familie/n alleenloper.
- Hy worstel met die moord van sy ouers.
- Hy wil die droom van sy oupagrootjie waar maak.
- Die tydperk is min of meer 1992–1994.
- Baas bevind hom in 'n ruimte waar sendelinge/Westerse manier van doen sowel as toordokters/tradisionele Afrika-stamgebruike/invloed van die Khuta voorkom.
- Baas se voorgeskiedenis beïnvloed sy volwasse lewe.
- Baas besluit of hy as bootsman op die Zambezi Joy gaan werk. Hy wys dit later van die hand, omdat hy sy oupagrootjie se droom wil verwesenlik.
- Baas besluit of hy Manuel se dogtertjie van malariapille gaan voorsien. Hy help haar t.s.v. die feit dat hy nie betrokke wil raak nie en op die ou end het hy nie pille vir homself nie.
- Baas gee sy laaste malariapille vir Grace wat meebring dat hy niks het om homself mee te behandel nie.
- Baas besluit of hy sy eie (pont-)boot gaan bou en of hy eerder die Zambezi Joy gaan koop en omskep. Hy koop die Zambezi Joy, aangesien hy nie die geld het om sy eie boot te bou nie.
- Baas maak die keuse om die mense van Manaka te help al dan nie. As gevolg van die moord op sy ouers en sy ideaal om 'n boot op die Zambezi te kry, besluit hy om nie betrokke te raak nie. Hy help die mense tog deur medisyne en kos te gee.
- Baas kies om die mense van Manaka te respekteer ondanks die feit dat sy ouers deur vryheidsvegters vermoor is.
- Baas maak aanvanklik die keuse om nie betrokke te raak by die gemeenskap nie, omdat hy sy eie ding wil doen/daar nie plek vir ander in sy lewe is nie.

- Baas moet besluit of hy die sendelinge op Manaka gaan aanvaar. Aanvanklik wil hy hulle nie daar hê nie, omdat hy voel hulle dring sy ruimte binne/omdat hy self met godsdiens worstel.
- Baas moet besluit of hy die sendelinge op Manaka gaan aanvaar. Aanvanklik wil hy hulle nie daar hê nie, omdat hy 'n alleenloper is./Griesel so 'n hoëvaardige/meerderwaardige houding het.
- Hy besluit aanvanklik om nie die khuta te gaan spreek wanneer hulle hom roep nie. Dit lei daartoe dat hulle hom dagvaar./Grace oortuig hom om te gaan.
- Baas moet besluit of hy sy saak voor die Khuta gaan stel. Hy voel egter dat hulle hom net vir eie gewin wil gebruik./Dit lei daartoe dat Baas dit oorweeg om te vertrek.
- Baas moet besluit of hy gaan vertrek en gevolglik sy droom laat vaar. Grace herinner hom aan die weddenskap met sy oupagrootjie./Baas besluit om te bly.
- Baas word voor die keuse gestel om saam met Riekert by diamantsmokkelary betrokke te raak. Hy stel egter nie belang nie, omdat hy iemand is wat die regte pad loop.
- Riekert kom ook met 'n aanbod om Baas se boot te koop. Baas stel nie belang nie, want hy het reeds weer begin werk aan die boot en die moontlikheid om sy droom te verwesenlik lyk beter.
- Baas moet 'n antwoord kry op sy vraag: Wat maak van jou 'n Christen? Tydens sy gesprekke met Ouma Essie en Grace kry hy hierop 'n antwoord en besef dat hy Manaka toe gestuur is met 'n doel.
- Baas kies om medemenslik op te tree en vir Morena te skiet.
- Baas kies om nie aan die nagmaal deel te neem nie/hande vas te hou tydens gebed nie aangesien hy nog worstel met sy eie geloof.
- Baas maak die keuse om Whitey wel van die familieverwantskap te vertel, sodat hy ook die waarheid oor die oupagrootjie en die familieverwantskap kan ken.
- Baas verkies om die houtbankies self te herstel, want hy wil sy oupagrootjie se droom herstel.
- Baas wys Nanna se toenadering van die hand, want sy was 'n getroude vrou/op grond van sy morele oortuiging.
- Baas het op die Ebenheazer-dam en Letabarivier gevaar met 'n blikskuit wat hy self gemaak het toe hy 'n kind was (voorgeskiedenis). Hy kon later die rivier om Manaka makliker bevaar.
- Baas se besluit om sy oupagrootjie se droom te verwesenlik, was die regte besluit. Elke mens moet 'n droom hê wat jy najaag.
- Baas se besluit om nie as 'n bootsman te werk nie, was dom. Hy kon 'n vaste inkomste gehad het./Hy sou dan geen geldelike probleme gehad het nie.
- Baas se besluit om malariapille aan die mense te verskaf, was die regte besluit. Jy moet dit wat jy het, met ander mense deel.
- Baas se besluit om malariapille aan die mense te verskaf, was dom. Op die ou end het hy toe nie malariapille vir homself gehad nie.
- Baas se besluit om malariapille aan die mense te verskaf, was dom. Hy moes dit aan hulle verkoop het./Niks in die lewe is verniet nie.
- Om die Zambezi Joy te koop, was 'n goeie besluit, aangesien dit Baas heelwat minder geld uit die sak gejaag het.

- Om die Zambezi Joy te koop, was 'n goeie besluit, aangesien hy nou die vreugde van handewerk ervaar.
- Baas se keuse om na Manaka te gaan was op die lang duur 'n goeie besluit. Baas het die doel van Christenskap verstaan.

Die kandidaat bied 'n gepaste slot aan.

[25]

VRAAG 9: MANAKA PLEK VAN DIE HORINGS – KONTEKSTUELE VRAAG

Vraag	Antwoord	Punt
9.1	As die oupagrootjie/die Buffeljagter nie destyds na Barotseland gegaan het nie, sou sy agterkleinkind nie so begeesterd gewees het om na Manaka te gaan nie./ Die vestiging van godsdiens/onderwys/Westerse beskawing/nageslag in Afrika. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
9.2	Die jong Baas is net so lank en rankerig gebou/het breë skouers soos sy oupagrootjie./ Hulle het dieselfde naam./ Beide koester 'n droom./ Hulle is vreemdelinge of indringers op Manaka./ Altwee het op Manaka gebly./ Beide het lerse terriërs gehad./ Beide is goeie skuts. ✓✓✓ <i>Die kandidaat kan enige DRIE antwoorde vir DRIE punte aanbied.</i>	3
9.3	Hy is obsessief (behep) met sy oupagrootjie/Hy verafgod sy oupagrootjie./ Hy hou van die buitelewe (jag/roei)/Hy is 'n natuurmens. Wat die verteller van hom vertel. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
9.4	Baas het 'n obsessie met sy oupagrootjie. ✓ Die verteller is oral teenwoordig./ Die verteller weet wat almal dink en/of voel./ Die verteller vertel die leser van Baas se verlede./ Die verteller is teenwoordig in die verlede en die hede. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
9.5	Baas besoek hom nie in die hospitaal nie. ✓	1
9.6	9.6.1 Manaka/ Langs die Zambezi-rivier ✓	1
	9.6.2 Alles was vervalde./ Daar was geen tekens van sy oupagrootjie nie (daar was geen buffelhorings nie)./ Dit het nie gelyk of daar enige lewe is nie. ✓	1
	<i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i> 9.6.3 Baas wil graag al die grond huur, ✓ maar die khuta het die boonste gedeelte aan die sendelinge verhuur. ✓/ Baas tree deurgaans reg op in sy poging om die grond wettig te huur, ✓ maar die khuta hou nie woord nie/bly nie by die eerste ooreenkoms nie. ✓ <i>Die kandidaat moet BEIDE kante van die konflik noem vir EEN punt.</i>	2

9.7	Ja Sy ouers word op dié plaas in Suid-Rhodesië vermoor./ Baas se alleenloperskap/godsdiensstryd begin hier./ Hy gaan terug Houtboschberg toe (omdat hy nie die plaas kan erf nie)/die familiebande is verbrokkel/Baas besluit om na Manaka te gaan. Op Manaka word sy godsdiensstryd/alleenloperskap opgehef. √√ <i>Die kandidaat bied enige TWEE antwoorde vir EEN punt ELK aan.</i>		2
9.8	Nanna verwys na haar (eerste) ontmoeting met mister Johnnie. √ Sy wil hom indirek bewus maak van hul eintlike missie daar/ dat Christenskap meer as Woordverkondiging behels. √		1 1
9.9	Sy kneukels wys wit op die stuurwiel. √		1
9.10	Dit is 'n baie arm gemeenskap met min werksgeleenthede./ Daar is vreeslik baie mense wat afhanklik gaan wees van hul hulp. √ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>		1
9.11	Sy wou Nanna laat welkom voel. √ Nanna het vir haar geld gegee/werk aangebied. √		2
9.12	9.12.1	Griesel verwag korrekte optrede van Nanna, √ maar hy breek by Baas se slaaphut in. √ <i>Die kandidaat moet BEIDE kante van ironie vir TWEE punt aanbied.</i>	2
	9.12.2	Nanna groet toe hul Manaka verlaat, maar Griesel loop sonder om te groet. √	1
9.13	Ja Scholtzie veroordeel/beskuldig die plaaslike bevolking aanvanklik, √ maar maak dadelik verskoning daarvoor. √ <i>Die kandidaat kan nie NEE as 'n antwoord aanbied nie.</i>		2
			[25]

VATMAAR – AHM Scholtz**VRAAG 10: VATMAAR – OPSTELVRAAG**

Hierdie vraag word aan die hand van die aangehegte RUBRIEK VIR DIE NASIEN VAN DIE OPSTELVRAAG VIR DIE ROMAN EN DRAMA nagesien.

LET WEL:

- Dis 'n breë raamwerk van feite.
- Al die feite hoef nie genoem te word nie.

ARGUMENTE WORD AANGEBIED EN ONDERSTEUN OF GEÏLLUSTREER DEUR NA DIE TEKS TE VERWYS.

Die kandidaat bied 'n gepaste inleiding aan.

- Tant Wonnie bevind haar in Vatmaar/in die tronk/in armoedige omstandighede (geen elektrisiteit of 'n telefoon nie/moet 'n put grawe vir water).
- Tant Wonnie moes jaargeld vir verblyfreg betaal.
- Tant Wonnie is in omstandighede waar drank misbruik word.
- Tant Wonnie woon in 'n gemeenskap waar almal vir mekaar omgee/nie skeiding t.o.v. godsdiens of kultuur ervaar nie.
- Tant Wonnie moet besluit of sy die huis na haar man se dood gaan verkoop al dan nie: sy verkoop dit aan die Wingroves. Sy moet kan oorleef.
- Tant Wonnie het die keuse gehad om hard te werk of van ellende te krepeer. Omdat sy 'n trotse vrou was, het sy verkies om die meeste van die tyd net te werk.
- Sy het baie huweliksaansoeke gekry, maar nie een aanvaar nie. Sy het geglo niemand kan haar oorlede man se plek volstaan nie.
- Tant Wonnie het besluit om nie haar geld by die werkgewers te gaan haal nie. Sy was nie 'n bedelaar nie.
- Tant Wonnie het besluit om "skoon" te lewe, sy was anders as die res. Dit het haar die gramskap van Martha September op die hals gehaal.
- Tant Wonnie het besluit om naasteliefde te betoon. Sy het velriemskoene gemaak en dit die meeste van die tyd verniet aan die vrouens gegee./Tant Wonnie besluit om vir Onie-as medisyne te gee vir die snye op sy lyf./Sy gee die gemmerbier vir Settie September.
- Tydens haar arrestasie en tog Du Toitspan toe het sy besluit om haar kop op te lig en nie bang te wees nie. Die hele tyd het sy met God gepraat.
- Tant Wonnie neem die besluit dat sy nie van Vatmaar se mense se God deel wil wees nie. Sy besef dat God binne jou woon.
- Tant Wonnie besluit om Piet de Bruin se belangstelling teen te staan. Van toe af het hy probeer om die wêreld so moeilik moontlik vir Tant Wonnie te maak.
- Tant Wonnie kies vir haar 'n rok en 'n paar skoene. Dit laat haar baie spesiaal voel.
- Tant Wonnie besluit om die sjieling te betaal sodat die Septembers op die kapkar kan klim. Sy het Martha September vergewe.
- Tant Wonnie besluit om die Septembers van die kapkar af te smyt. Sy kom agter dat Johnie die ring gesteel het.
- Tant Wonnie besluit oor haar toekoms. Dit is tyd dat hulle iets vir hulle self moet doen./Sy besluit om wel haar huis van die Wingroves terug te koop.

- Tant Wonnie kom agter dat Kaaitjie swanger is, maar besluit om niks te sê nie. Dit was 'n skande in Vatmaar om 'n dogter te hê wat 'n kind het sonder dat sy 'n man het.
- Tant Wonnie het besluit om Kenny as een van die familie te aanvaar toe sy hoor dat Kenny nie weggehardloop het toe Kaaitjie hom die nodigste gehad het nie.
- Tant Wonnie se besluit om haar huis na haar man se dood te verkoop, was goed. Nou hoef sy niemand in die oë te kyk nie.
- Tant Wonnie se keuse om die meeste van die tyd te werk was dom. 'n Mens moet ook tyd kry om te ontspan.
- Tant Wonnie se keuse om die meeste van die tyd te werk was goed, want 'n mens moet vir jouself sorg.
- Tant Wonnie se besluit om die huweliksaansoeke af te keur was dom. Sy kon 'n ryk man getrou het en 'n luukse lewe gelei het.
- Tant Wonnie se besluit om die huweliksaansoeke af te keur was goed. Daar was geen aanvaarbare man in Vatmaar nie.
- Tant Wonnie se besluit om rein te lewe is goed. Die Bybel verwag dit van ons.

Die kandidaat bied 'n gepaste slot aan.

[25]

OF

VRAAG 11: VATMAAR – KONTEKSTUELE VRAAG

Vraag	Antwoord		Punt
11.1	Hulle het saam besluit om die diamant te verkoop./ Hulle het hulle werkgewers verlaat/Sus Bet en Oom Flip is nooi en kêrel. ✓ Siesie Lena en Janman is Ma en seun. ✓ Sus Bet en Siesie Lena is vriendinne/beide Griekwawroue. ✓		1 1 1
11.2	Dit was die enigste plek waar hulle kon kuier/gevry het. ✓		1
11.3	Hy was die gruis/werk by 'n delwery. ✓ Alles wat hy van diamante weet het Mister Swartz, 'n blanke, hom geleer, nou bestee hy hom./ Mister Swartz hou die ander werkers weg van die gruisbank en vertrou net Oom Flip daar./Oom Flip het gesteel. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>		1 1
11.4	11.4.1	Haar haglike omstandighede waarin sy geleef het, laat haar deel hê aan die plan. ✓	1
	11.4.2	Sy moes Oom Flip oorreed om 'n diamant op die gruisstafel te steel. ✓	1
	11.4.3	Dit sou haar die vryheid gee/sy sou weggom van die Steenkamps om 'n beter lewe te kan hê. ✓	1
	11.4.4	Hy kon sy eie besigheid/transportbesigheid begin. ✓	1
11.5	Siesie Lena is self nie eerlik nie/ Siesie Lena beplan self om die diamante te steel./ Volgens die roman is die mense gewoon daaraan om goed te neem wat nie aan hul behoort nie. ✓✓ <i>Die kandidaat bied enige TWEE antwoorde vir TWEE punte aan.</i>		2
11.6	Mariam ✓		1
11.7	Sy het hierdie gebeure beleef./ Sy kan dit eerstehands oorvertel./ Dit is baie meer geloofwaardig. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>		1
11.8	Nee Alle mense kan foute maak./ Al het sy hierdie fout begaan, bly sy hul dogter./ Sy is spyt oor wat gebeur het./ Allah is 'n genadige God wat haar sal vergewe. OF Ja In daardie dae was dit 'n onvergeeflike oortreding./ Die gemeenskap gaan nou ook haar ouers verwerp. ✓✓		 2
11.9	geldgierigheid ✓		1

11.10	Ma Khumalo ✓ Sy het soveel goed in haar gehad dat sy Mariam onder haar vlerk geneem het. ✓		1 1
11.11	Sy het die naam wat Ma Khumalo haar gegee het, aanvaar en haar kind die van Khumalo gegee. / Sy het die naam, Mary, wat Ma Khumalo haar gegee het, aanvaar en haar kind die van Khumalo gegee. ✓ Taliep het geen seggenskap oor die kind nie. ✓		1 1
11.12	Hartseer/ Ontnugtering/ Alleenheid ✓		1
11.13	11.13.1	Sy het van die Moslem geloof na die Christelike geloof oorgegaan. ✓	1
	11.13.2	Dit kan realisties wees, aangesien dit daaglik gebeur dat ander gelowe die Christelike geloof aanneem. ✓✓ OF Dit is nie realisties nie, aangesien 'n Moslem nie somer die Christelike geloof sal aanneem nie. ✓✓	2
			[25]

ONDERWêRELD – Fanie Viljoen**VRAAG 12: ONDERWêRELD – OPSTELVRAAG**

Hierdie vraag word aan die hand van die aangehegte RUBRIEK VIR DIE NASIEN VAN DIE OPSTELVRAAG VIR DIE ROMAN EN DRAMA nagesien.

LET WEL:

- Dis 'n breë raamwerk van feite.
- Al die feite hoef nie genoem te word nie.

ARGUMENTE WORD AANGEBIED EN ONDERSTEUN OF GEÏLLUSTREER DEUR NA DIE TEKS TE VERWYS

Die kandidaat bied 'n gepaste inleiding aan.

- Eckardt sluit eers in gr. 12 by Lawson College aan wat reeds toe van hom 'n buitestander maak, omdat hy nie deel van die trapper ritueel was nie. Bv. bl.53: *En ek kan dit sommer ruik: 'n nuweling. Kan jy nou meer? In ons laaste jaar.*
- Omdat Eckardt eers in gr. 12 by Lawson College aansluit, is die skoolopset vir hom vreemd en vals en dit maak van hom 'n buitestander. Bv. bl. 212: *Nie as ek myself klaar geregistreer het as 'n matriekleerder nie./ So, ek het ingekom by Lawson Kollege – op my eie stoom en met vervalste skoolrekords.*
- Eckardt is 'n alleenloper want hy is nie deel van die groep nie – hy speel nie rugby nie en draf alleen. Bv. bl. 54: *Dan draf hy seker nog iewers buite. Ek weet hy is fanaties daaroor. Elke oggend vyfuur gaan draf hy./Bl.192: Ek kry vir Eckardt waar hy eenskant sit, weg van die lawaai.*
- Hy bly buite die groep, want selfs by die koshuisbraai sit hy eenkant. Eckardt se leesstof onderstreep sy individualisme wat eie is aan 'n buitestander omdat hy wyd lees en ook oor ernstige onderwerpe. Bv. bl. 55: *Kennis kos tyd, jy moet op jou watsenaam gaansit en lees.*
- Nie net Eckardt se leesstof maak hom anders as die ander seuns nie, maar ook die onderwerpe waarin hy belangstel. Bv. bl. 55: *Hy weet van goed waarvan die res van die ouens nie 'n clue het nie.*
- Eckardt se kuberkrakery is ook 'n bewys van sy buitestandskap aangesien hulle hul dikwels in 'n individualistiese aktiwiteite verdiep. Bv. bl.78: *Ek is al 'n ruk besig om hierdie een te try hack.*
- Eckardt hou Greg op 'n afstand deur die feit dat hy vir hom 'n denkbeldige familie skep wat hy as sy eie voorhou. Bv. bl. 213: *Van die internet afgelaai. ek het nie 'n clue wie die mense is nie.*
- Eckardt praat min, selfs met Greg, en juis hierdeur word hy gesien as 'n vreemdeling. Bv. bl. 56: *Ek probeer terugdink aan die baie kere dat ons saam was. Die onderwerp het nooit opgekom nie. Altyd stil .../ Bl. 193: Jy is stiller deesdae. Ek was mos maar nog altyd.*
- Eckardt se buitestandskap word verder onderstreep deur die feit dat hy anders dink, want hy bevraagteken Greg se onderdanigheid aan sy pa se eise. Bv. bl. 73: *Clones, hè, almal van ons – clones van ons pa's./ Bl.99: Jeez, Greg, jou pa kan nie vir jou besluit nie.*

- Eckardt se identiteitskrisis laat hom sonder identiteit en kry hy identiteit as Ekk-0, maar ook is dit vals. Bv. bl.213: *..., want jare later sou hy vir homself 'n ander naam kies./ Bl. 213: En dit was in elk geval ook nie my regte naam nie ...*
- Ten spyte van die feit dat Eckardt 'n buitestander is, beskik hy oor sosiale vaardighede soos ons kan sien wanneer hy die nodige inligting oor die Owens vanaf Rita Owen kry. Bv. bl.214: *Hel, ek het tot jou ma gebel en sy kon nie ophou praat oor jou nie.*
- Eckardt beskik oor sosiale vaardighede soos gesien kan word wanneer hy die nodige inligting oor Greg by die skool versamel. Bv. bl. 214: *Ek het gemaak of ek talent scout is vir 'n universiteit.*
- Eckardt se sosiale vaardighede bluf selfs mnr. Owen wanneer Eckardt heerlik met hom tydens die vakansie gesels. Bv. bl.146: *Eckardt en my pa gesels dik stukke die aand ...*
- Eckardt se sosiale vaardighede word ook gesien wanneer hy saam met Greg en Nicole-hulle na die nagklub gaan. Bv. bl. 120: *Ek kyk oor my skouer na Eckardt. hy en Candy het 'n ding aan.*
- Eckardt se sosiale vaardighede lei ook vir Nicole op Jeffreysbaai om die bos en wil dit voorkom of daar iets fisieks tussen haar en Eckardt gebeur het. Bv. bl. 148: *..., maar twee aande later kry ek vir Eckardt in die middel van die nag in die gang naby Nicole se kamer.*
- Eckardt is so sosiaal vaardig dat hy al die nodige inligting uit Joan Gibbs kry.
- Eckardt se sosiale vaardighede word op die spits gedryf wanneer hy Greg in die onderwêreld van kuberkrakery inlei. Bv. bl. 81: *Oukei, maar nie vanaand al nie. Môre. Ons kan môre begin.*

Die kandidaat bied 'n gepaste slot aan.

[25]

OF

VRAAG 13: ONDERWêRELD – KONTEKSTUELE VRAAG

Vraag	Antwoord	Punt
13.1	Tydens die gr. 12's se inlywingsritueel van die Trappers by Lawson College. ✓ <i>Die kandidaat moet hier die WIE, WAT en WAAR vir EEN punt noem</i>	1
13.2	Greg verslaap die eerste oggend. ✓ Plank insinueer dat die VRL almal blote sake-transaksies is/bloot gekies is as gevolg van hul ouers wat die skool 'n finansiële hupstoot kon gee. ✓	1 1
13.3	Dok Pienaar kondig aan dat hy hom meer op sy sakebelange gaan toespits. ✓	1
13.4	Greg ✓ Hy gee vir ons eerstehandse inligting oor die inlywingsritueel van die Trappers. ✓ <i>Die kandidaat moenie 'n generiese antwoord hier gee nie. Wees spesifiek.</i>	1 1
13.5	Daar is 'n besondere band tussen die leerders van Lawson College/hulle ondersteun mekaar goed. ✓	1
13.6	13.6.1 Greg en die Trappers is by die mangat wat na die ondergrondse tunnels lei. ✓	1
	13.6.2 Dit dui op die ondergrondse wêreld/bose ✓	1
	13.6.3 Die onderwêreld van geld. ✓	1
13.7	Ek stem saam met hierdie stelling, want direk daarna gaan help Eckardt vir Greg om die Trappers wat nie gevind is nie te soek. ✓ Dit maak dit dus vir Eckardt makliker om na Greg se kamer toe te gaan en te begin gesels. ✓ <i>Die kandidaat kan nie die stelling weerlê nie.</i>	1 1
13.8	Greg het gekeer dat Eckardt nie in die mangat moes afsak nie, waar hy oorspronklik gedink het dat Eckardt 'n les geleer moes word. ✓ <i>Die kandidaat moet BEIDE kante hier gee.</i>	1
13.9	13.9.1 Hy kom af op Project Nursery Rhyme ✓	1
	13.9.2 Dok Pienaar is die mester brein agter hierdie projek. ✓	1
	13.9.3 Die skool se leuse is Lig in die lewe vir die mensdom, maar Dok en sy projek bring lyding vir die mensdom. ✓ <i>Die kandidaat moet BEIDE kante van die ironie vir EEN punt aanbied.</i>	1
	13.9.4 Greg stel hierdie projek aan die kaak en bring so lig na die mensdom. ✓ <i>Die kandidaat moet by die leuse en handeling in sy antwoord uitkom.</i>	1

13.10	Kwanele steek 'n hand uit om die Trapper te help waar Inspekteur Cele ook 'n hand uistek om Greg te probeer help. ✓ <i>Die kandidaat moet BEIDE kante van die verskil aandui vir EEN punt.</i> Nee, Greg het aangehou om vir Inspekteur Cele te jok. ✓		1
13.11	13.11.1	Mnr. Andersen is deel van die skool wat niks aan Eckardt se verdwyning wou doen nie en nou vra hy hom om hulp. ✓ <i>Die kandidaat moet BEIDE kante van ironie vir EEN punt aanbied.</i>	1
	13.11.2	Ja, want Greg wou aanvanklik niks van Eckardt weet nie, ✓ maar nou het hy hom probeer help en beskerm. ✓ <i>Die kandidaat moet in sy antwoord die ontwikkeling aantoon.</i>	2
13.12	Butcher – Dok Pienaar Baker – Viroloog Candlestickmaker – Mnr. Owen ✓✓✓		3
			[25]

AFDELING C: DRAMA

Beantwoord EEN vraag.

KRISMIS VAN MAP JACOBS – Adam Small**VRAAG 14: KRISMIS VAN MAP JACOBS – OPSTELVRAAG**

Hierdie vraag word aan die hand van die aangehegte RUBRIEK VIR DIE NASIEN VAN DIE OPSTELVRAAG VIR DIE ROMAN EN DRAMA nagesien.

LET WEL:

- Dis 'n breë raamwerk van feite.
- Al die feite hoef nie genoem te word nie.

ARGUMENTE WORD AANGEBIED EN ONDERSTEUN OF GEÏLLUSTREER DEUR NA DIE TEKS TE VERWYS.

Die kandidaat bied 'n gepaste inleiding aan.

- Die gemeenskap twyfel of Map verander het, want niemand het direkte kontak met hom nie en bespiegel net, want slegs Blanchie het soms vir Map gaan kuier en Antie Grootmeisie, maar sy is stom. *Bv. bl. 7: "TOMMY: Remember, ek is darem vrinne moet hulle ... So ek sal darem wiét ..."*
- Die gemeenskap twyfel of Map verander het, want hulle onthou hom as die misdadige. *Bv. bl. 7 "Al wat ek sê is, ek wil nie by wies as hy weer hierso is nie, en hy vinne at last yt van Blanchie nie ..."*
- Cyril en Richie dink Map gaan woedend wees as hy uitkom en uitvind dat Mister Cavernelis vir Blanchie laat uitbuit. *Bv. bl. 7: "CYRIL: Al wat ek sê is, ek wil nie by wies as hy weer hierso is nie, en hy vinne at last yt van Blanchie nie ..."*
- Die Kersorkes twyfel ook in Map se verandering toe Miriam vra of Map weer vir hulle gaan speel. *Bv. bl 37: "MIRIAM (terwyl sy bly werk): En mister Jacobs, waar is hy? ..."*
- Die Kersorkes twyfel ook in Map se verandering daarom wil hulle nie vir hom sy plek teruggee nie. *Bv. bl. 37: "n Stille en erns kom oor die groep wat so pas nog gelag het. Al die instrumente is stil ..."*
- Cavernelis vermoed ook dat Map nie verander het nie, want hy wil nie hê dat Blanchie die verhouding voortsit nie. *Bv. Bl. 23: "Hy's 'n ... 'n misdadiger ..."*
- Alhoewel Antie Grootmeisie nie noodwendig getwyfel het in sy verandering nie, het sy nie begin praat alvorens hy werklik boete gedoen het nie. *Bl. 62: "hy val half – voor Antie Grootmeisie neer. ANTIE GROOTMEISIE (praat, vir die eerste keer in jare)"*
- Map gee sy volle samewerking aan Apostel George en sy maatskaplike werkster (Miss Africa). *Bv. bl 12: "MAP: Maar Apostel George sê ook vir my, Miss Africa is reg ..."*
- Map bely sy misdaad voor Antie Grootmeisie en Apostel George in die tronk. *Bv. bl 29: "MAP: Één ding moet ek nog doen, ek wéét, Apostel, ... lat ek moet ýtpraat, om die exact waarheid van daarie aand te vertel,"*
- Map meng nie regtig met die mense na sy vrylating nie – Tommy gewaar hom. *Bv. bl 40: "TOMMY: So hoe lank is jy al t'rug?"*

- Map is stil en terughoudend wanneer Tommy hom al die nuus van die afgelope jare vertel, maar Tommy se stories oor Blanchie ontstel hom. *Bv. bl 41: "Map stil Tommy praat voort". Bl 42: "Map hewig onstel."*
- Map probeer sy bes om deur die gemeenskap aanvaar te word en werk kry. *Bv. bl 45: "MAP: ... Nei ... (Lag) ... Hulle vat jou nie so nie! ..."*
- Map wil bitter graag weer deel van die Kersorkes word. *Bv. bl 46: "MAP: ... Die band nét so, Oompie Paulsen-hulle ... even hulle, ... steer ma' clear van Map Jacobs af ..."*
- Map wil bitter graag met Blanchie praat en sê hoe jammer hy oor alles is en dat hy 'n "gechangde man" is. *Bv. bl 46: "MAP: Hoekô avoid jy vir my, Blanchie?"*
- Map sê vir Blanchie dat hy haar vergewe het, want hy het self dinge gedoen wat verkeerd is. *Bv. bl 46: "MAP: Ek mind nie wat Blanchie gedoen het meanwhile nie, ek mind van niks..."*
- Map probeer vir Blanchie moed inpraat en sê dat hulle niks kan verander nie. *Bv. bl 60: "MAP: Daar's ... niks wat ons kan doen nie ... Blanchie ... Dit ... moet nou ... so gebeur ..."*
- Map sê vir Blanchie dat hy haar alles vertel het. *Bv. bl 60: "MAP: Ek het vir jou ... alles ge-vertel ... Blanchie."*

Die kandidaat bied 'n gepaste slot aan.

[25]

OF

VRAAG 15: KRISMIS VAN MAP JACOBS – KONTEKSTUELE VRAAG

Vraag	Antwoord		Punt
15.1	In die tronk ✓		1
15.2	15.2.1	Map het sy vriend Ivan Philander doodgemaak. ✓	1
	15.2.2	Ja, want volgens die apartheidsregering ✓ is die werk hoofsaaklik vir die wittes gereserveer ✓ en daarom het Map betrokke geraak by misdaad/ by bendes aangesluit. ✓	2
15.3	Dit is funksioneel, want sy moet vir die gehoor 'n aanduiding gee dat sy Map se toenadering verwelkom. ✓		1
	Sy is lief vir hom./Hulle is lief vir mekaar. ✓		1
15.4	Johnnie dui op die onskuldige skoolseun ✓ terwyl Map na die misdadiger verwys. ✓		2
15.5	Dit dui op Blanchie en Johnnie se onskuld/nog onseker in hul liefde/jong liefde. ✓		1
	<i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>		
15.6	Cavernelis doen twee werke ✓ om genoeg geld te maak om uit die township te kom. ✓		2
	<i>Die kandidaat moet duidelik die verband tussen die werk en die droom aandui.</i>		
15.7	Map is in die tronk ✓ en hy dink terug ✓ aan hom en Blanchie se verhouding toe hulle nog op skool was. ✓		3
15.8	Blanchie het nie die modelkontrak gekry om Parys toe te gaan nie. ✓		1
	Maud is dadelik aanvallend/aggressief. ✓		
	Cavernelis is verslae/weet nie regtig hoe om te reageer nie. ✓		2
15.9	Blanchie is goedgeelowig/naïef/vertrou te maklik. ✓		1
	Nee, sy is nie meer die onskuldige/naïewe skooldogter nie, aan die einde van die teks is sy meer wêreldwys/is sy ontnugter./ken sy die wrede wêreld. ✓		1
15.10	15.10.1	Nee, hy was nie suksesvol in sy pogings nie, want hulle bly vasgevang op die Kaapse Vlakte. ✓	1
	15.10.2	Maud en Blanchie word die bespotting van die Vlakte ✓ en Cavernelis pleeg uiteindelik selfdood. ✓	2
	15.10.3	Ja, ek het simpatie met die Cavernelisse, want hulle wou net 'n beter lewe lei.	
	OF		
	Nee, ek het nie simpatie met die Cavernelisse nie, want hulle wou van die begin af nie met die mense van die Vlakte meng nie/gedink hulle is beter as die mense van die Kaapse Vlakte. ✓		1
	<i>Die kandidaat bied enige soortgelyke antwoord aan.</i>		

15.11	TEKS I – Stemming van opgewondenheid/vreugdevolheid teenoor TEKS J – Stemming van wanhoop/verslaendheid ✓ <i>Die kandidaat moet BEIDE kante van die verskil aanbied vir EEN punt.</i>	1
15.12	Mense wat in 'n uitsiglose bestaan vasgevang is se uitkomkans is min. ✓	1
		[25]

MIS – Reza de Wet**VRAAG 16: MIS – Reza de Wet – OPSTELVRAAG**

Hierdie vraag word aan die hand van die aangehegte RUBRIEK VIR DIE NASIEN VAN DIE OPSTELVRAAG VIR DIE ROMAN EN DRAMA nagesien.

LET WEL:

- Dis 'n breë raamwerk van feite.
- Al die feite hoef nie genoem te word nie.

ARGUMENTE WORD AANGEBIED EN ONDERSTEUN OF GEÏLLUSTREER DEUR NA DIE TEKS TE VERWYS.

Die kandidaat bied 'n gepaste inleiding aan.

- Wanneer Konstabel op die aand waarop die meisies verdwyn, verskyn vertrou Miem en Gertie hom genoeg om hulle te beskerm en laat hom die huis binnekom. Bv. bl. 15: *So 'n man kan mens vertrou./So ja, kom gerus binne.*
- Miem vertrou Konstabel soveel dat sy Meisie opveil aan 'n wildvreemde man. Bv. bl.25: *Ag nee wat, Meisie, jy is veels te nederig. Wil nooit geprys word nie. ... Maar die het sy ook. So mooi soos 'n engel/* Bl.24: *Meisie kook die heerlikste kos, weet u?*
- Miem voel belangrik dat hulle in hul armoede deur Konstabel beskerm word. Bv. bl. 33: *Konstabel ... ek was miskien 'n bietjie haastig. Ek sien ... u dra tog ons belange op die hart.*
- Konstabel boesem soveel vertroue in dat Miem voor die wildvreemde man van haar private onderklere praat. Bv. bl. *My borstrok was net 'n bietjie styf.*
- So erken Miem teenoor die vreemde Konstabel dat sy haar man mis. Bv. bl. 31: *Vir sewe jaar het ek hom nog nie met 'n oog gesien nie. Dit is vir my 'n groot beproewing.*
- Sy gaan selfs verder en noem aan Konstabel dat sy teenwoordigheid “gevoelens” by haar aanwakker. Bv. bl.48: *Ek moet erken, Konstabel, ... om 'n man hier te sien ... hierdie tyd van die nag ... wel ... dit maak weer dinge in my wakker.*
- Miem skroom nie om vir Konstabel van haar seksuele behoeftes te vertel nie wat dus 'n aanduiding van vertroue is. Bv. bl. 47: *Dit is so lank laas ... lank laas ... dat 'n man vir my goeie nag gesê.*
- Gertie vertrou Konstabel so dat sy openlik hom vir haar probeer vang deur allerlei gunsies. Bv. bl.17: *... en neem sy arm./Trek 'n stoel uit.* Bl.20: *loop met 'n oorvol koppie koffie na die KONSTABEL.*
- Gertie vertrou Konstabel so dat sy alles in haar vermoë doen om die ander weg van hom te kry sodat sy alleen met hom kan wees. Bv. bl. 42: *Ek dink sy behoort te gaan slap./Miem, hoekom gaan slap julle twee nie?*
- Gertie probeer haar bes om seksueel begeerlik voor te kom sodat sy Konstabel vir haar kan inpalm. Bv. bl. 23: *koketterige laggie/* Bl.43: *giggellaggie.*

- Gertie voel so veilig by Konstabel dat sy haar gemaklik in die fantasiespel as Hannie laat inpraat. Bv. bl. 44: *Terwyl die KONSTABEL verder praat, voer GERTIE dromerig die bewegings uit wat hy beskryf.*
- Vir Meisie is hy 'n bievader omdat sy vir hom kan vertel hoe vasgedruk sy voel tussen al die misreuke. Bv. bl. 26: *En wie sou nou wou tee drink? Die vlieë het mis aan hulle pote. Hulle loop op die tertjies en val in die melk.*
- Vir Meisie word hy 'n toevlugsoord want sy kan aan hom vertel hoe eng die bestaan is. Bv. bl.30: *En elke jaar het sy my streng belet om sirkus toe te gaan.*
- Meisie vertrou Konstabel soveel dat sy op die ou end bereid is om saam met hom te gaan. Bv. bl. 51: *Sy dans na die agterdeur. Voordat sy oor die drumpel dans, staan sy stil en kyk om na die KONSTABEL.*
- Vir die leser is dit dadelik vreemd dat die vreemdeling 'n konstabel is, maar ook blind is. Bv. bl.15: *soos u kan sien, is ek heeltemal blind.*
- Konstabel se vertelling van die sonsverduistering en sy blindheid word vertel as 'n spookagtigheid. Die leser/gehoor weet egter dat dit eintlik 'n doodnormale natuurverskynsel is. Bv. bl.35: *'n Rukwind kom skielik op. Die luike klap.*
- So besit Konstabel se vertelling van tant Hannie ook 'n toweragtige droomkwaliteit en begin die gehoor/leser snuf in die neus kry dat hy hierdie vertelling om 'n ander rede doen. Bv. bl. 46: *En nou begin sy uittrek. Sy is nie haastig nie.*
- Wanneer die leser/gehoor bewus raak van Konstabel se skielike sig na 12:00 weet hulle dat hy nie is wat hy voorgee om te wees nie. Bv. bl.50: *As dit baie laat word, kan ek altyd sien.*
- Die leser/gehoor begin lont ruik wanneer Konstabel vertel van sy spesiaal-ontwikkelde reuk-en gehoorsintuie. Bv. bl.16: *Nee, wag eers. Moet julle tog nie aan my voorstel nie. (Hy begin in die lug rondsnuffel.)*
- Die gehoor sien wanneer Konstabel sy uniformbaadjie uittrek en dit omdop sodat hy die hofnar word en besef dat hy die karakters mislei het. Bv. bl.50: *Met vinnige, flambojante bewegings wat herinner aan die van 'n towenaar wat 'n indrukwekkende toertjie uitvoer, draai hy die binnekant van die baadjie buite toe ...*
- Wanneer hy Meisie begelei na buite om haar te bevry, weet die leser/gehoor dat Konstabel net voorgegee het om 'n beskermmer te wees. Bv. bl. 52: *Die KONSTABEL hou haar 'n rukkies dop. Hy beweeg nou rats en vinnig, vou sy stok op en pak dit saam met sy gordel en helm in die sak. Hy knip dit toe en beweeg vinnig na buite.*

Die kandidaat bied 'n gepaste slot aan.

OF

VRAAG 17: MIS – Reza de Wet – KONTEKSTUELE VRAAG

Vraag	Antwoord	Punt
17.1	Sy moet die missakke toewerk. ✓	1
	Geen jongmens wil vir haar kom kuier nie. ✓	1
17.2	Sy wil haar ontsteltenis daarmee te kenne gee. ✓	1
17.3	17.3.1 Op hierdie aand/ 31 Augustus raak jongmeisies van die gemeenskap weg. ✓	1
	17.3.2 Dit is tydens die Groot Depressie ✓ en hulle het hulle plaas verloor./voer nou 'n sukkelbestaan op 'n kleinhoewe. ✓ <i>Die kandidaat moet die politieke agtergrond en die sosiale agtergrond gee.</i>	2
17.4	Miem verbied haar om na die liggies te kyk, daarom wil sy net bevestiging hê. ✓	1
17.5	17.5.1 Sy het dit eintlik geniet om die sirkus te sien. ✓	1
	17.5.2 Miem is skynheilig. ✓ Sy wil kamma niks van die sirkus weet nie, maar vra tog gretig uit daaroor. ✓ Sy gebruik Meisie as 'n verskoning om meer van die sirkus te hoor. ✓	3
17.6	Meisie het tog daarin geslaag om een keer na die sirkus te gaan./ Meisie loer skelm deur die venster na die sirkusliggies./ Meisie hoor die sirkusmusiek wanneer sy uitgaan met die slopemmer. ✓✓ <i>Die kandidaat bied enige TWEE motiverings vir TWEE punte aan.</i> Die hofnar het haar menswaardig laat voel./smagting na vryheid beantwoord. ✓	2 1
17.7	Die absurditeit/belaglikheid van die menslike bestaan. ✓	1
17.8	17.8.1 Miem verwys na Gabriël se slopemmer wat uit die dak afsak. ✓	1
	17.8.2 Sy is nou die broodwinner./moet nou baie hard werk. ✓ Sy verlang na 'n man se teenwoordigheid in haar huis./ Sy sit met seksuele frustrasies. ✓	2
17.9	jy ✓	1
17.10	Sy wil graag na buite/die sirkus beweeg. ✓ Sy wil bevry word van haar ma se beknelling./eng bestaan. ✓	2
17.11	Meisie beweeg na buite, weg van Miem en die tema is een van bevryding. ✓ <i>Die kandidaat moet die aansluiting van die reëls by die tema uitbring.</i> Dit is korrek, want Miem is die persoon wat Meisie weghou van die sirkus en die lewe daar buite; dit is dus van haar wat Meisie bevry moet word. ✓ <i>Die kandidaat moet Miem se rol in die drama duidelik met die tema verbind.</i>	1 1

17.12	Onheilspellend. ✓	1
	“koud” ✓	1
		[25]

TOTAAL AFDELING C: 25
GROOTTOTAAL: 80

AFDELING A: ASSESSERINGSRUBRIEK VIR LITERÊRE OPSTEL – HUISTAAL: POËSIE [10 PUNTE]

Kriteria	Uitsonderlik 5–6	Knap 4	Gemiddeld 3	Elementêr 2	Onvoldoende 0–1
INHOUD Interpretasie van onderwerp Diepte van argument, verantwoordbaarheid en insig in teks 7 PUNTE	- Diepgaande interpretasie van onderwerp. - Reeks treffende argumente wat behoorlik uit die gedig gerugsteun is. - Uitstekende begrip van die genre en gedig.	- Toon begrip van die onderwerp en het die onderwerp goed geïnterpreteer. - Respons redelik gedetailleerd. - Enkele deeglike argumente gegee, maar nie almal ewe goed gemotiveer nie. - Begrip van genre en gedig duidelik.	- Redelike interpretasie van onderwerp. - Enkele goeie punte ter ondersteuning van die onderwerp. - Enkele argument word ondersteun, maar bewyse nie altyd oortuigend nie. - Basiese begrip van genre en gedig.	- Onbevredigende interpretasie van die onderwerp. - Byna geen punte wat die onderwerp ondersteun nie. - Onvoldoende begrip van genre en gedig.	- Geen begrip van die onderwerp nie. - Geen verwysing na die gedig nie. - Leerder het nie die genre en gedig onder die knie nie.
STRUKTUUR EN TAAL Struktuur, logiese vloei en aanbieding Taalgebruik, toon en styl gebruik in opstel 3 PUNTE	- Samehangende struktuur. - Argumente goed gestruktureer en daar is duidelike ontwikkeling. - Taalgebruik, toon en styl is volwasse, dit beïndruk en is korrek. - Grammatika, spelling en punktuasie feitlik foutvry.	- Duidelike struktuur en logiese vloei van argument. - Vloei van argument kan gevolg word. - Taalgebruik, toon en styl is grootliks korrek.	- Enkele bewyse van struktuur. - 'n Goed gestruktureerde logiese vloei en samehang ontbreek in die opstel. - Geringe taalfoute; toon en styl meestal gepas.	- Struktuur toon tekens van swak beplanning. - Argumente nie logies gerangskik nie. - Taalfoute beduidend. - Toon en styl nie geskik nie.	- Struktuur swak. - Ernstige taalfoute. - Foutiewe styl.

AFDELING B EN C: ASSESSERINGSRUBRIEK VIR LITERÊRE OPSTEL – HUISTAAL: ROMAN EN DRAMA [25 PUNTE]

Kriteria	Uitsonderlik 12–15	Knap 9–11	Gemiddeld 6–8	Elementêr 4–5	Onvoldoende 0–3
INHOUD Interpretasie van onderwerp Diepte van argument, verantwoordbaarheid en insig in teks 15 PUNTE	- Uitsonderlike respons: 14–15 - Uitspekende respons: 12–13 - Diepgaande interpretasie van onderwerp - Reeks treffende argumente wat behoorlik uit die gedig gerugsteun is - Uitspekende begrip van die genre en teks	- Toon begrip van die onderwerp en het die onderwerp goed geïnterpreteer - Respons redelik gedetailleerd - Enkele deeglike argumente gegee, maar nie almal ewe goed gemotiveer nie - Begrip van genre en teks duidelik	- Redelike interpretasie van die onderwerp; nie alle aspekte in detail ondersoek nie - Enkele goeie punte ter ondersteuning van die onderwerp - Enkele argument word ondersteun, maar bewyse nie altyd oortuigend nie - Basiese begrip van genre en teks	- Onbevredigende interpretasie van die onderwerp: byna geen aspekte in detail ondersoek nie - Min punte wat die onderwerp ondersteun - Baie min relevante argumente - Weinig begrip van genre en teks	- Geen begrip van die onderwerp nie - Swak poging om die vraag te beantwoord. - Argumente oortuig nie - Leerder het nie die genre en teks onder die knie nie
STRUKTUUR EN TAAL Struktuur, logiese vloei en aanbieding Taalgebruik, toon en styl gebruik in opstel 10 PUNTE	- Samehangende struktuur - Uitspekende inleiding en slot - Argumente goed gestruktureer en daar is duidelike ontwikkeling - Taalgebruik, toon en styl is volwasse, dit beïndruk en is korrek	- Duidelike struktuur - Logiese vloei van argument - Inleiding, slot en ander paragrawe samehangend georganiseer - Taalgebruik, toon en styl is grootliks korrek	- Enkele bewyse van struktuur - Logika en samehang is duidelik, maar met foute - Enkele taalfoute; toon en styl meestal gepas - Paragrafering meestal korrek	- Struktuur toon tekens van swak beplanning - Argumente nie logies gerangskik nie - Taalfoute beduidend - Toon en styl nie geskik nie - Paragrafering foutief	- Gebrek aan beplande struktuur belemmer vloei van argumente - Taalfoute en foutiewe styl laat hierdie skryfstuk misluk - Styl en toon nie geskik nie - Paragrafering foutief
VERSPREIDING VAN PUNTE	20–25	15–19	10–14	5–9	0–4